GASPARIS ALOYSII
ODERICI
PATRIC. GENUENSIS, ACADEMICI ETRUSCI

DE

MARMOREA DIDASCALIA
IN URBE REPERTA

EPISTOLA

AD CAJETANUM MARINIUM

TABULAR. SECRET. VATIC.
PRÆFECTUM.

ROMÆ

JO. GENEROSUS SALOMONIUS

PUBLICA EXCUDEBAT FACULTATE

MDCCLXXVII.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. A. Marcucci ab I.C. Episc. Montis Alti, ac Vicesger.

APPROBATIONES.

Legenti mihi Gasparis Aloysii Oderici Commentarium *de Marmorea Didascalia in urbe reperta*, ne minimum quidem occurrit, quod cum Fidei, morumque regulis non apprime congrueret. Quamobrem cum ob præstantiam Græci litterati Lapidis, in quo explicando versatur; tum ob singularem plane, qua præstat, Doctrinam dignissimum censeo, qui typis editus in manus hominum pervulgetur.

Romæ IV. Nonas Jun. an. 1777.

Joseph. Ant. Canonicus Reggi Biblioth. de Comitibus Præfectus, & P. in Rom. Collegio S. Script. Præf.

THOMÆ AUGUSTINO RICCHINIO

Patri Reverendiſſimo

MAGISTRO SAC. PAL. APOST.

ANTONIUS MORCELLUS PRÆF. BIBL. ALBAN.

PErlectis, qua par erat diligentia, Gaſparis Oderici litteris *de Marmorea Didaſcalia in urbe reperta*, cum in his nihil reperiſſe mihi videor vel in Catholicæ Religionis profeſſionem, vel in Chriſtianos uſpiam mores periculoſum; tum vero ineſſe multa arbitror, & ingenioſe expedita, & diſputata erudite, quæ Græcorum maxime hiſtoriam rituſque priſcos illuſtrent.

Cal. Jun. ex Bibliotheca Albana.

IMPRIMATUR

Fr. Thomas Auguſtinus Ricchinius Ord. Prædicatorum Sacr. Palat. Apoſt. Mag.

GA-

GASPAR ALOYSIUS ODERICIUS

CAJETANO MARINIO

S. P.

I. INTER vetera Græcorum opera, quæ hominum negligentia, & longinqua nobis eripuit vetustas, ea fuisse doleo, Marini Optime, quæ actas commissasque a Tragicis, & Comicis Fabulas recensebant. Nam & utili opere ad perfectam dramaticorum Poetarum intelligentiam privati sumus, & egregio præsidio caremus, quo Græcæ historiæ tempora melius noscere, atque Atheniensium inprimis *Archontum* successiones emendatiores habere possemus. Si enim ex iis, quæ supersunt, reliquiæ, conjecturam facere licet, illa præcipua scriptorum cura fuisse videtur, ut tempus, quo Fabulas suas Comici, Tragicique docuissent, inquirerent, & quo Archonte, quave anni tempestate singula quæ-

que dramata acta fuissent, diligenter notarent. Non vulgare sane opus, cum in eo elucubrando criticorum doctissimi industriam, diligentiamque suam collocarint, Dicæarcus nimirum Aristotelis discipulus, Callimachus, Caristius, Aristophanes grammaticus, Apollodorus, Crates, & Eratosthenes. His Aristoteles ipse princeps præiverat, qui Tragicorum, Comicorumque nominibus & fabularum titulis, eo, quo dicebam, pacto collectis, συναγογὴν hanc, si Laertio fides, apto, & proprio vocabulo περὶ διδασκάλων inscripserat. Attici quippe scriptores, ut Harpocration aliique tradunt, ἰδίως διδασκάλους λέγουσι τοὺς ποιητὰς τῶν διθυράμβων, ἢ τῶν κωμῳδῶν, ἢ τῶν τραγῳδῶν. Quocirca διδάσκειν dicebantur, qui fabulas suas spectandas proferrent; quod a Græcis mutuatum Latini etiam usurparunt. Unus exemplo sit Tullius, qui unus mihi est instar omnium; *Ennius cum fabulam Thyestem docuisset, mortem obiit* (1). Eadem de causa & ἀντιδιδάσκαλοι, qui de palma in theatris contenderent, nominati; & διδασκαλία tum ipsa fabularum actio, & editio, tum opus quod explicaret *ubi*, *quando*, *quomodo*, *quove eventu* quævis fabula acta fuisset. At gravi literarum jactura, ut dixi, horum omnium opera, si pau-

(1) *Cic. in Brut. 20.*

pauca tantum fragmenta in tragœdiarum, & comœdiarum *Hypotheses* translata excipias, omnia inquam, *abstulit atra dies*, *&* *funere mersit acerbo*.

II. Quamquam periisse hæc membranis, & tabulis, blattearum scilicet, tinearumque epulis commissa, mirum minime tibi videri debet; quum et illæ *Didascaliæ* ereptæ nobis sint, quæ solido, duroque in marmore, ad memoriam omnium gentium sempiternam, fuerant incisæ. Marmoreas hasce *Didascalias* non ego temere mihi fingo, certa earum indicia deprehendisse mihi gratulor in tenui illo græcæ inscriptionis frusto, quod Maffejorum in ædibus Romæ repertum, beneficio Cl. V. Herculis Bonajuti, adeptus fuisti. Græca ista inscriptio Comicorum quorumdam nomina complectebatur, & quibus fabulis, quo Archonte, quo *liberalium* die victoriam Adeptus quisque foret, hoc ferme pacto edocebat ὁ... ἐνίκα ΕΠΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΤΥΡΟΙΣ εἰς ληναῖα: vel ΛΥΣΙΠΠΟΣ ΕΝΙΚΑ ΜΕΝαιχμοις ΕΠΙ &c. Quam sit nostra hæc explicatio iis *Didascaliis*, quas supra nominabam, consentanea ut facile intelligas, unam hic aut alteram exhibebo, plures deinde suis se locis ultro offerent. ἐδιδάχθη, Aristophanis *Equites*, ἐπὶ Στρατοκλέους ἄρχοντος A.IV. Olymp. 88.

 δη-

δημοσία εἰς Λήναια δι' αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐνίκα, δέυτερος Κρατῖνος σατύροις, τρίτος Ἀριστομένης ὀλοφύροις. Ἐδιδάχθη, ejusdem *Aves*, ἐπὶ Καβρίου ἄρχοντος A. I. Olymp. 91. εἰς ἄστυ διὰ Καλλιστράτου ὃς ἦν δεύτερος τοῖς ὄρνισι, πρῶτος ἀμειψίας κωμάσταις, τρίτος Φρύνιχος μονοτρόπῳ. Præclarissimum monumentum, quod docti omnes tibi gratulentur, & Oxonienses invidere merito possint, Athenis positum fuisse si dicam, non temere dicam fortasse: in Græcia positum sane fuit, atque illinc Romam translatum. Ut enim sero *Græcis chartis acumina* Romanus admorit, admovit tandem, & quærere cœpit, *Quid Sophocles, & Thespis, & Æschylus utile ferrent*. Vidit vir acutus, & doctus, quisquis ille fuerit, quanto ad poetarum historiam illustrandam, & ad græcorum tempora firmanda adjumento lapis hic unus esse posset. Utinam integrum nacti illum essemus! At non levi rei literariæ detrimento, marmoris quæ sunt reliqua vel adhuc latent, vel alios in usus misere cesserunt. Quale tamen hoc cumque sit, plurimi facies, atque eo te identidem beabis. Neque tamen superbire te adeo velim, perinde ac si tua hæc *Didascalia* unica sit, quæ nobis, magno veluti è naufragio tabula, superfuerit. Quid si aliam tibi ostendero, & quod magis etiam mi-

mireris, non in tenebris delitescentem, sed publica in luce positam, a te ipso non semel inspectam, ab aliis vulgatam, ac docto commentariolo illustratam? Atqui profecto sic est. Græca illa inscriptio, quam superioribus annis ad calcem meæ *Sylloges* Camaldulenses Monachi ediderunt, illa, inquam, quam in eorum bibliotheca toties vidisti, illa non ad *Athletas*, ut doctus interpres censuit, sed ad *Comœdos* spectat, & *didascaliæ* huic nostræ omnino similis est. Hoc ut aperte tute ipse agnoscas fragmentum utrumque hic proponam, atque interpretabor. Verum enim vero antequam id aggrediar de Tragœdorum, & Comœdorum certaminibus differendum mihi esse intelligo, ne ea quæ dicturus sum obscura fortasse, & non satis explicata videantur. Ab his igitur exordiar, & quo primum tempore instituta, quibus anni diebus, quibusve legibus acta, quod victori præmium propositum foret, inquiram: neque omnia tamen, quæ dici possunt, complectar, præcipua rerum capita perstringam, atque ea tantum, quæ vel necessaria, vel non nimis aliena videbuntur.

III. Cum omnis Græcia scenicis spectaculis vehementer gavisa, tum nulli magis, quam Athenienses, quorum effusos in sceni-

nicam rem ſumptus notavit Plutarchus (1) : *Si rationes* , inquit , *ſubducantur quanti conſtiterint ſingulæ Athenienſibus fabulæ, apparebit eos in Bacchas, Phæniſſas, Œdipos, Antigonem, Medeæ atque Electræ mala plus feciſſe ſumptuum, quam in bella pro imperio, & libertate contra barbaros* . Inſana hæc fabulas ſpectandi cupiditas & fabulis pretium dedit , & poetas ad hæc ſtudia magnopere inflammavit . Hinc ſolemnia illa tragœdorum & comœdorum certamina , quibus de victoria & palma certabant. Quo tempore , & quæ primum inſtituta, *comica ne* , an *tragica* ignorare me fateor . Ipſa Theſpidis ætate , qui primus

Ignotum tragicæ genus inveniſſe camænæ
Dicitur , & plauſtris vexiſſe poemata ,

tragicos agones inſtitutos ſunt qui velint (2): innuere id videtur Dioſcorides in græco illo epigrammate de Theſpide quod Fabricius (3) aliique publicarunt .

Βάκχος ὅτε τριττοὺ κετάγοι χορὸν, ᾧ τράγος ἆθλον
Χ' ᾦ 'ττικὸς ἦν σύκων ἄῤῥιχος ἆθλον ἔτι.
Bacchus quando tertium ducebat chorum ,
cui hircus præmium certaminis ,

Et

(1) *Plut. de glor. ath. p.349.*
(2) *Reſnel. Acc. Inſcr. T.XIII.*
(3) *Fabr. B. Gr. T.1. p.600.*

Et cui Atticus erat ficuum canister præmium etiam .

Non sum nescius Reiskium pro ὅτε τριττόν, & pro ὦ τράγος ἆθλον legisse (1) ὅτ' ἀγρωτὰν, & ὦ τρύγος ἄτκος ; at quando *sua* hæc esse fatetur , nec causam ullum hujusce mutationis affert , ea sibi illam habere jubebimus . Accedit his vetus Pariorum chronicon marmore descriptum , ex quo tragicas hasce commissiones Thespidis ætate institutas suspicari non temere possis . Ut enim Plutarchus (2) scribat tragica carmina Solonis ætate , qua Thespis vixit, usurpata non fuisse , *quum jam movere Thespis tragœdiam cœpisset , & retineret rei novitas multitudinem , necdum enim ad certaminis contentionem res evaserat ,* non recte tamen collegit Casaubonus (3) tragicorum agones Thespidis ætate ignoratos . Quid si Thespis Solone multo fuerit junior ? Ita sane arbitror : Thespis quum circa Olympiadem 54 docere tragœdias cœpisset, prohibitus a Solone est, ut Laertius narrat (4) , *Thespidem tragœdias agere prohibuit , inutilem eam falsiloquentiam vocans* ; at quum anno I. Olympiadis , non ut Meursius , aliique volunt *quin-*

(1) *Reis. not. ad Antol. Const. Cephalæ .*

(2) *Plut. vit. Solon. p. 95.*

(3) *Casaub. de Poes. Satyr. c. v.*

(4) *Laer. V. Solon. §. 60.*

quinquagesimæ, *sed quinquagesimæquintæ*, Archonte Comia, ut Phanias vetus autor apud Plutarchum (1) docet, firmatque Græcorum chronicon (2), Pisistratus patriæ libertatem oppressisset, Thespis, Solone aut defuncto, anno sequenti Archonte Hegestrato, ut idem ait Phanias, aut peregre profecto, ut alii scribunt, nullius certe Athenis autoritatis, Thespis, inquam, fabulas docere iterum instituit, ac tum demum tragicorum certamina instituta, in quibus quum victor Olympiade 61. renunciatus fuisset, *hirco* donatus fuit, ut Græcorum epochæ persuadere videntur ΑΦΟΥΘΕΣΠΙΣΠΟΙΗΤΗΣ .... ΑΧΙ ... ΟΣ ΕΔΙΔΑΞΕ ΑΛ ... ΣΤΙΝ ... ΤΕ ΘΕΟ ..... ΡΑΓΟΣ .... Χ .... ΕΤΗΗΗΠΔ... ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΑΘ ... ΝΑΙΟΥ ΠΡΟΤΕΡΟΥ quæ Seldenus, Palmerius, Prideauxius, aliique docti viri sic legi posse existimarunt, Ἀφ' ȣ̃ Θέσπις ποιητὴς ἐξ ἁμάξης πρῶτος ἐδίδαξε Ἀλκέστιν, καὶ ἐτέθη τράγος ἆθλον νενικηκότι ἔτη ΗΗΠΔΔΙΙ' ἄρχοντος ἀθήνησιν Ἀλκαίȣ (al. Ἀθηναίου) τȣ̃ προτέρȣ: *Ex quo Thespis poeta è plaustro primus docuit Alcestin, & datus est hircus præmium victori anni 272. Archonte Athenis Alcæo*, al. *Athenæo primum*. Non ignoro fabulæ nomen in controversia positum; sed hoc nihil id, quod quæ-

(1) *Plut. l. c.* (2) *Epoc. 41.*

quærimus, infirmat. Ex his porro illud commodi, ut Suidas, qui Thespidem Olympiade 61. victorem statuit, & Plutarchus, qui Solonis ætate tragicos agones institutos negat, facile concilientur. Illa vero me ratio impulit, ut Thespiadeæ tragœdiæ initia circa Olympiadem 54. collocata vellem, quod ex harum tragœdiarum commentis Pisistrati scelus, & audaciam incitamenta sumpsisse Solon existimaverit, ut Laertius refert (1) *ubi ergo Pisistratus se ipsum vulnerasset, inde, ait Solon, ista pullularunt*. Non longe profecto a Thespidis ætate certamina hæc instituta fuisse oportet; siquidem Phrynichus Thespidis discipulus Olympiade 67. vicisse fertur apud Suidam; neque enim Meursio assentior, qui vel Suidæ vel librarii errore factum putat, ut Olympias 67. pro 87. posita sit: perperam temporis hanc notam vir doctus sollicitat. Si enim Thespis, ut idem contra Suidam contendit, Olympiade 50. docere tragœdias cœpit, qui fieri potuit, ut Thespidis discipulus Phrynichus annis demum ab hinc centum, & amplius primum vicerit? Nemo hoc sane facile sibi persuadebit; vidit hoc Bentleius, & Suidam contra Meursium defendit, ut Kusterus narrat; at Bentleii opus videre mihi nequa-

(1) Laert. l. c.

quaquam licuit. Ut ut ſit, neque enim incertam rem definire certo auſim, quum Suidas nemine, quod ſciam, diſſentiente Pratinam cum Æſchylo, & Choerilo Olympiade 70. certaſſe referat, ante hoc tempus ſcenica hæc certamina inſtituta fuiſſe non temere exiſtimo; neque enim tum primum eadem inducta autor animadvertit.

IV. Quater in anno ſcenicos agones habitos, cum veteres, tum recentiores ſcriptores conſentiunt, *annuis* ſc. *Panathenæis*, & *Liberalibus*. *Liberalia* porro triplicia apud Athenienſes fuiſſe norunt Græcæ hiſtoriæ non ignari. Prima atque omnium antiquiſſima, ut Thucydides teſtatur (1) Antheſterione menſe celebrabantur, atque *Antheſteria* idcirco appellata ſunt: eadem *Limnæa* dicta, quod antiquitus in Limnæi Bacchi templo agerentur; & χύτροι ab ultimo Antheſteriorum die, in quo celebrabantur, qui ἀπὸ τῆς χύτρας nomen ſortitus eſt, ab *ollis* nimirum, quæ omni genere coctorum ſeminum refertæ publice circumferebantur. Secunda quæ menſe Poſideone habebantur *ruſtica* ſeu κατ' ἀγρὺς, & *Lenæa* dicta ſunt: illud quod in agris agerentur, hoc vero ἀπὸ τῦ λήνυ, *a torcularibus*, quorum in vindemiis uſuş. Tertia tandem, quæ menſe Ela phe-

(1) *Thuc. lib. II. §. 94.*

phebolione habita sunt, *Dionysiá* κατ' ἐξοχὴν nuncupata, *Dionysia magna*, & quod in urbe haberentur *Dionysia* ἐν ἄστει. Hæc omnium celeberrima, eo quod, ut ait Palmerius (1), *tunc mari jam aperto tributa afferebantur Athenas ex insulis aliisque locis, & ideo extraneorum hominum turba tunc urbs erat referta, ac comœdiæ, & oblectamenta populo dabantur in Bacchi honorem*. Cave porro Seldeno, & Casaubono credas, aut cum *anthesteria* majora appellata volunt, non satis hujusce rei idoneus autor Ulpianus Demosthenis Scholiastes, cujus testimonio nituntur: aut cum ἀστικὰ τριετηρικὰ fuisse scribunt, id enim nullius veteris auctoritate affirmant. Plura de *Panathenæis*, & *Liberalibus* Meursius, Castellanus, Corsinius, aliique, qui *Feriatam Græciam* nobis descripserunt, quorum ego scrinia non expilabo. At duo sunt, quæ non prætermittam, obscura adhuc, & controversa, quibus fortassis lucis aliquid afferri adhuc posse existimo.

V. Illud igitur primum non satis apud Criticos explicatum invenio, utrum jam inde ab initio festis hisce omnibus diebus tragœdi, & comœdi certarint. Ac Panathenæis quidem non ante Periclem factum puto,

(1) *Palm. Exerc. in Gr. Aut. p. 618.*

to, a quo, ut Plutarchus narrat (1), certamen musicum in Panathenæa primum inductum: *tum primum ingenti studio Pericles tulit, ut certamen musicum Panathenæis celebraretur, digessitque id ipse creatus Athlothetes, quemadmodum certantes tibia, vel voce, vel cithara canerent*. Tragœdos porro, & comœdos in theatro antiquitus cantasse innuit Diomedes, ni fallor, cujus verba alio loco recitabo. Gravior de *Liberalibus* difficultas; negat Palmerius (2), atque Aristophanis ætate *Anthesteriis* agones nullos commissos contendit, nullo non autore, quum duos tantum Dionysiacos agones Aristophanis scholiastes commemoret, *Astycum* scil. & *Lenæum* (3) ὁ τῶν διονυσίων ἀγὼν ἐπελεῖτο δὶς τοῦ ἔτους, τὸ μὲν πρῶτον ἔαρος ἐν ἄστει, ὅτε οἱ φόροι Ἀθήναζεν ἐφέροντο: τὸ δεύτερον ἐν ἀγροῖς ὁ ἐπὶ Ληναίῳ λεγόμενος. *Dionysiaci agones bis in anno celebrabantur; primum quidem vere in urbe quando tributa Athenis afferebantur; secundo autem rure, & ad Lenæum vocatur*. Addit his vir doctus, in proœmiis comœdiarum Aristophanis nullam inveniri fabulam, quæ acta Anthesteriis fuerit; at hoc leve sane est, nam nec *Didascalias* omnes habemus; & in iis,

(1) *Plut. V. Pericl.*
(2) *Palm. l. cit.*
(3) *Sch. ad* Ἀχαρ.

iis, quas habemus, feſtus ſæpe dies omittitur, cujus rei non unum exemplum proferre poſſumus. Ἐδιδάχθη ἐπὶ Πυθοδώρου Ἄρχοντος κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν ἑβδόμην ὀλυμπιάδα: πρῶτος Εὐφορίων, δεύτερος Σοφοκλῆς, τρίτος Εὐριπίδης: ita Didaſcalia Medeæ Euripidis an.I. Olympiad.87. actæ: Ἐδιδάχθη ἐπὶ Ἐπαμεινόνδου Ἄρχοντος ὀλυμπιάδι πζʹ ἔτει δʹ: πρῶτος Εὐριπίδης, δεύτερος Ἰόφων, τρίτος Ἴων: ita Didaſcalia Hyppolito ejuſdem præfixa; qui An.IV.Olymp.87.primas tulit Archonte Epaminonda, ſive Epaminone, ut Palmerius mavult (1): quæ tamen, ne ab Ariſtophane diſcedamus, omittitur. Feſtus Liberalium dies in ea, quæ *Pluto* præfixa eſt, ἐδιδάχθη ἐπὶ Ἀντιπάτρου ἄρχοντος, nempe An.IV. Olympiad. 97. ἀνταγωνιζομένου αὐτῷ Νικοχάρους μὲν Λάκωσιν, Ἀριστομένους δὲ Ἀδμήτῳ, Νικοφῶντος δὲ Ἀδώνιδι, Ἀλκαίου δὲ Πασιφάῃ. Sed nec Scholiaſtis auctoritas ſatis me commoveret; ſuſpicandi tamen locus eſt, ut recte vidit Spanhemius (2), *Antheſteriorum* certamen aliquandiu intermiſſum, ac deinde Lycurgi oratoris lege, cujus meminit Plutarchus (3), reſtitutum fuiſſe, id ſane poſtulant ultima Plutarchi verba: εἰσήνεγκε δὲ καὶ τοὺς νόμους τὸν περὶ τῶν κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς χύτροις ἐπιτελεῖν,

B ἐγά-

(1) *Palm. l. c. p.113.*
(2) *Spanh. not. in Ran.*
(3) *Plut. V. Lycur.*

ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξὸν, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλελοιπότα: *introduxit vero & leges, nempe certamen de comœdis in Chytris theatrico æmulum, & victorem in civitatem adſcribi, quod prius non licebat, reſuſcitans certamen obliteratum*: Quocirca non a vero fortaſſe aberrat Palmerius, quum *Antheſteriorum* agones aliquandiu intermiſſos putat; at factum id Ariſtophanis ætate, vereor ut ſatis conſtet. Sublati ſane nondum fuerant, quum Euripides tragœdias ſuas docebat. In Piræo tunc agebantur, atque in iis certantem Euripidem frequens audiebat Socrates, quorum utrumque Demoſthenis, & Aeliani auctoritate poſt docebo. Niſi ſi quis poſt Euripidis mortem, cui diu ſuperſtes Ariſtophanes vixit, antiquatos fuiſſe velit; quod ego nec affirmare audeo, nec negare. Ut ut ſit, reſtituti tandem ſunt a Lycurgo, qui Philippi Macedonis, & Alexandri Magni temporibus floruit. Longe tamen a vero recedit Petitus, cum ait Comœdorum, Tragœdorumque fabulas *Antheſteriis* primum actas Callia poſt Antigenem Archonte, anno nim.III. olymp.93. Virum doctum egregie deceptum, dum Ariſtotelis apud comici Scholiaſten verba interpretatur, optime vidit

dit Kusterus (1): nihil enim aliud docet Aristoteles, quam Callia Archonte primum institutum, ut bini Choragi sumptus ad tragicorum, comicorumque commissiones necessarios suppeditarent, quo factum, ut Lenæi ludi minore apparatu, & sumptu exhiberentur. At non multo post Cinesias sumptus, quos Choragi ad scenicorum ludorum apparatum suppeditabant, vel sustulit, vel auferre tentavit: neque enim satis sibi constat eo loci Scholiastes, sed Kusterum ipsum videat qui plura cupit.

VI. At nec illa satis definita apud omnes quæstio, eadem ne forent *Lenæa* & *rustica*, an ab iis alia, atque eadem, quæ *Anthesteria*. Placuit hoc Seldeno, Longruæo, Corsinio; illud vero Petito, Palmerio, & Spanhemio, quorum mihi multo probabilior videri sententia solet. Nam primo vox ipsa rusticum habet etymon: *Lenæa* quippe, ut dixi, ἀπὸ τῦ ληνῦ: deinde, ut Aristophanis Scholiasten omittam, de quo paulo post, aperte id docet Apollodorus apud Stephanum (2): Ληναῖος: ἀγὼν Διονύσου ἐν ἀγροῖς ἀπὸ τῦ ληνῦ, Ἀπολλόδωρος ἐν τρίτῳ χρονικῶν: *Lenæus: certamen Dionysi in agris a torculari: Apollodorus in tertio chronicorum:*

(1) *Not. ad Ran. v. 406.* (2) *V.* Ληναῖος.

rum: neque ſatis ſuadet Seldenus (1), quem Longruæus malis avibus expilavit, verba illa ἐν ἀγροῖς *futile eſſe ſive Hermolai epitomatoris*, *ſive alterius alicujus recentioris gloſſema*. Tertio *Chytros* a Lenæis diſtinguunt Thraſyllus apud Laertium, Ælianus, atque Athenæus (2). Οἷον ἐκεῖνοι τέτρασι δράμασιν ἠγωνίζοντο Διονυσίοις, Ληναίοις, Παναθηναίοις, Χύτροις, ὧν τὸ τέτρατον ἦ Σατυρικόν: *Sicut illi quatuor dramatis certabant, Dionyſiis, Lenæis, Panathenæis, Chytris, quorum quartum erat ſatyricum*, inquit Thraſyllus. Κεκήρυκται γὰρ διονύσια, καὶ λήναια, καὶ χύτροι: *præconio indicabantur Dionyſia*, & *Lenæa*, & *Chytri*, inquit Ælianus. Σὺ δὲ μόνον ἐν Ἀθήναις μένων σεαυτὸν εὐδαιμονίζεις.... λήναια, καὶ χύτρους θεωρῶν: *Tu vero Athenis, ubi ſolum manes, putas te beatum eſſe .... Lenæa*, & *Chytros ſpectans*: ita apud Athenæum leges. *Chytros* porro, ut ſupra dixi, ultimum Antheſteriorum, ſeu Limnaeorum diem fuiſſe, nemo eſt, qui non fateatur. Ad hæc *ruſtica* ex plauſtris antiquitus data fuiſſe, notior res eſt, quam ut hic probari a me neceſſe ſit. At *Lenæa* etiam è plauſtris acta apud Suidam invenio: ἐξ ἁμάξης, *de plauſtro*: *apud Athenienſes erat feſtum quoddam* *le-*

(1) *Not. ad Pſefiſ. Smyrn.*
(2) *Laert. V. Platon. III. §. 56. Ælian. H. A. IV. 43. Athen. IV. 2.*

Lenæa vocatum, in quo Poetæ certabant, conscribentes quasdam cantiones, risus movendi gratia: quod Demosthenes dixit ἐξ ἁμάξης. In plaustris enim sedentes hæc poemata dicere, & canere solebant. Chorus autem Lenæorum vocabatur Lenaites. Hæc Suidas; quæ ad ea tempora referes, quibus rudis adhuc, atque imperfecta scenica res fuit: duo porro *Liberalia* è plaustris habita, nemo mihi sine teste persuadebit. At non prætermittendus insignis Demosthenis locus *in Midiana*, ubi *Lenæa* ab Anthesteriis distincta sunt, & qui Seldenum apertissime coarguit: Εὐήγορος εἶπεν, ὅταν ἡ πομπὴ ᾖ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ, καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί: καὶ ἐπὶ Ληναίῳ ἡ πομπὴ καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί: καὶ τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπὴ καὶ οἱ παῖδες, καὶ ὁ κῶμος, καὶ οἱ κωμῳδοὶ, καὶ οἱ τραγῳδοὶ: *Evegorus dixit: quum pompa ducitur in Piræo agunt Comœdi, & tragœdi: item Lenæa pompa, & comœdi, & tragœdi: & Dionysiacis in urbe pompa, & puerorum Chorus, & comœdi, & tragœdi.* Tria hic *Liberalia* numerari nemo non videt; sunt porro ea primum, quæ in Piræo agebantur, tum *Lenæa*, demum *urbica*: ac priora quidem quin *Anthesteria* sint, non dubitat Petitus, nec dissentit Spanhemius; *Sunt igitur*, inquit Petitus (1) pri-

(1) *Ad Leges Atticas p. 46.*

prima illa Dionysia ἐν Πιραιεῖ *antiquissima* *quæ in Limnis peragebantur mense Anthesterione, quomodo igitur dicendum in Piræo? Sane non potest; nam si in Piræo celebrabantur, non igitur in Limnis, nam Limnæ intra urbem . . . . Est igitur mendum in his* ἐν Πιραιεῖ: *quare rescribendum putamus* ὅταν ἡ πομπὴ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ κωμῳδοὶ &c. *quando pompa Libero ducitur, siquidem id semper comœdis &c.* „ hæc ille., qui ut emendationem hanc suam persuadeat multa ingeniose disputat, quæ apud eum leges, si voles, non enim mihi persuasit: nihil omnino mutandum. Spanhemio assentior, qui ubi theatrum in Piræo extructum fuit, cujus Xenophon, & Thucydides meminerunt (1), antiquissimorum illorum *Liberalium* pompam, quæ prius in Limnæi Bacchi templo agebatur, in Piræum dehinc, in quod per longos muros brevis erat ex arce excursio, translatam censet. In Piræo Tragicorum certamina jam inde a Socratis ætate habita, testis Ælianus (2); refert enim, ut supra innuebam, Philosophum hunc toties in Piræum descendisse, quoties illic Euripides certabat: καὶ πειραιοῖ δὲ ἀγωνιζομένου τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐκεῖ κατῄει. At Hesychium nobis opponit Seldenus, atque ejus se potis-

(1) *Xen.* ἑλ. II. §. 22. *Thuc.* VIII. §. 93. (2) *Ælian. Var.* II. XI.

tissimum auctoritate tuetur. Age ergo quid Lexicographus proferat videamus, an tanti sit, ut vadimonium deserere, & causa cadere debeamus.

VII. Quatuor sunt Hesychii loca, quæ Seldenus (1) protulit: ab eo primum exordiar, quo *Lenæa* a *Rusticis* Hesychius distinxisse videtur: Διονύσια, ἑορτὴ Ἀθήνησιν, ἣ Διονύσῳ ἤγετο, τὰ μὲν κατ' ἀγροὺς μηνὸς Ποσειδεῶνος, τὰ δὲ κλαῖα μηνὸς Ληναιῶνος, τὰ δὲ ἐν ἄστει Ἐλαφηβολιῶνος. *Dionysia, festum Athenis, quod Baccho fiebat, aliud quidem in agris mense Posideone, aliud vero* κλαῖα *mense Lenæone, aliud autem in urbe mense Elaphebolione*: quomodocumque illa τὰ δὲ κλαῖα corrigenda sint, quæ nihili sunt, triplicia hic Dionysia suis singillatim mensibus ab Hesychio ordinata censet Seldenus, quorum prima quum sint *Rustica*, quæ Posideone mense agebantur, tertia *Urbana*, quæ mense Elaphebolione; illud necessario sequitur, ut secunda non alia sint, quam Limnæa, seu *Anthesteria*, quæ ἀρχαιότερα a Thucydide nuncupantur: hinc recte, qui τὰ παλαιά, vel cum Daniele Heinsio τὰ ἀρχαῖα eo loci, pro τὰ κλαῖα, legendum existimarunt. At cur Dionysia hæc, quæ Anthesterione mense agebantur, Lenæone acta Hesy-

(1) Seld. l. c. p. 139.

ſychius ait? Si Seldenum, ejuſque ſectatores audis, eo ſcilicet, quod *Lenæa*, & *Antheſteria* eadem eſſent, atque utroque ex nomine menſis, quo agebantur, modo *Lenæon*, modo *Antheſterion* dicebatur: *duplex feſti nomen binominem ipſum menſem fecit*; *ut ab Antheſteriis Antheſterion*, *ita a Lenæis Lenæon formatur*. Hæc Seldenus, cui plura ſunt, quæ reponi poſſint. Ac primum Heſychii locum neutiquam corruptum Petitus cenſet, & duo tantum *Liberalia* eo commemorari exiſtimat (1): *dicit Heſychius* Διονύσια κατ' ἀγροὺς *celebrari menſe Poſideone*: τὰ δὲ κλαῖα μηνὸς Ληναιῶνος, *ſed nomen*, *famamque ſortiri*, *& accipere a menſe Lenæone*, *qui procul dubio idem apud Athenienſes cum Poſideone*: hæc tu probabis, ſi voles, ego inepta pene dixerim. Corruptus ſane locus ille eſt, & medicas manus poſtulat: *hujus loci caput*, *& pedes*; inquit Palmerius (2), *ſani*, *media infirma ſunt*, *quæ ut ſanentur poſt* Ποσειδεῶνος *legendum* τὰ δὲ ἀρχαῖα μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος &c. Palmerio ſubſcribit Spanhemius. Non defuerunt, qui τὸ δὲ πάλαι μηνὸς Ληναιῶνος legerent, uti Marshamus (3), a quo profecto non abhorreo, licet perperam factum contendat Seldenus,

nam

(1) *Petit. l.c.*
(2) *Palm. l.c. p.619.*
(3) *Marſham. Chr. p.655.*

nam tunc, inquit, *duplicia tantum Liberalia Herſychius memoraret*. At hoc ipſum Ariſtophanis Scholiaſtes, ut vidimus, affirmabat, quem ſi ab Heſychio exſcriptum dicam, quo me teſte refellet Seldenus? Sed rejiciat ſi velit, alterutrum neceſſe eſt, aut deceptus Heſychius fuerit, aut ita ſcripſerit, ut Palmerius emendavit, ſi vera ſcripſit. Sic enim ſtatuo, *Antheſterionem* Atticorum menſem eum neutiquam eſſe, qui Lenæon a quibuſdam nuncupatus eſt. Ut enim Corſinius (1) id inviĉtiſſime a Prideauxio (*Seldeno* ſcribendum fuerat) demonſtratum fuiſſe ſibi perſuaſerit, atque aliis perſuadere velit, *non ego credulus illi*. Ac primum *Lenæa* Atticorum a *Chytris*, nempe ab *Antheſteriis* diſtinĉta, ac diverſa ſunt, ut Thraſylli, Demoſthenis, Æliani, atque Athenæi teſtimonio palam fecimus, quibus Lexicographum nemo prudens prælatum velit: præſertim quum Autoris hujus codices corruptiſſimi ſint, ut Bentleius (2) fatetur, qui mendorum plus minus quinque millia ſe correpturum olim ſpondebat. Deinde *Antheſteria*, ſeu ἀρχαῖα Dionyſia hieme labente, atque adeo veris initio aĉta ſunt: *Lenæa* vero autumno, ſeu potius hieme immi-

(1) *Corſ. Faſ. Att. diſ.*x111. *p.*327.

(2) *Bentl. epiſt. ad Joan. Mill. p.*39.

minente, quum mare clausum jam foret, quod a III. id. Nov. ad usque diem VI. id. Maii factum est (1). Autumno Lenæa acta docet Comici Scholiastes (2); τὰ δὲ λήναια ἐν τῷ μετοπώρῳ ἤγετο, ἐν οἷς ὀυ παρῆσαν οἱ ξένοι, ὅτε τὸ δρᾶμα τοῦτο οἱ Ἀχαρνεῖς, ἐδιδάσκετο. *Lenæa autem in autumno habebantur: in his non aderant peregrini, quando hoc drama Acharnensium actum est*. Idem paulo post, vel alius fortasse, Lenæa hieme imminente celebrata ait (3). Τὸ δέυτερον ἐν ἀγροῖς, ἐπὶ Ληναίῳ λεγόμενος, ὅτε ξένοι ὀυ παρῆσαν Ἀθήνησι, χειμὼν γὰρ λοιπὸν ἦν. *Alterum in agris. ἐπὶ Ληναίῳ dictus; quando peregrini non aderant Athenis, hiems enim imminebat*. Neuter tamen ἀκριβῶς locutus, hieme siquidem Lenæa acta censeo: Posideon enim, quo habebantur, hibernus mensis fuit. Acta porro hiberno tempore, & Posideonis initio Diodori Siculi auctoritate confirmare me posse video (4). Narrat Græcus historicus, Dionysium seniorem Siracusarum Tyrannum, pactis hieme instante (τοῦ χειμῶνος ἐνστάντος) cum Carthaginiensibus induciis, paulo post (μετ᾽ ὀλίγον χρόνον) dum epulis, & compotationibus, ob relatam *in Lenæis* victoriam, indulget, in morbum incidisse, atque ex eo

(1) *Vid. Reget. IV. 39.*
(2) *Schol. ad Ἀχαρ.*
(3) *Schol. ib. v. 503.*
(4) *Diod. lib. XV, n. 73. 74.*

eo mortuum. Obiit igitur Dionysius cum hiems adhuc in cursu esset. Finge enim animo *Lenæa*, ut Seldenus, aliique volunt, XIII. Anthesterionis habita, victoriæ, quam in iis Dionysius tragœdia retulit, nuncius, ut secundis ventis navigaverit, Athenis Syracusas, non nisi Anthesterione cadente pervenire potuit; victoriæ nuncium convivia excepere, tyranni morbus, atque ex eo mors, quæ, ut citius, initio Elapheboliōnis, qui Anthesterionem ἀμέσως excipit, statuenda erit. At hoc Diodorus non patitur, qui Dionysium non multo post induciis τοῦ χειμῶνος ἐνστάντος pactis mortuum scribit. At omnia belle quadrant, si *Lenæa* Posideonis initio mecum statuas. Autumno labente induciæ, mense scilicet Pyanepsione, tum Athenis Posideonis initio *Lenæa*, in quibus Dionysii tragœdia palmam tulit; Posideone labente Syracusas Dionysius obit; summa nimirum hieme μετ' ὀλίγον χρόνον post inducias. Alia Dodwelli ratio (1); at ego a sententia non discedo. Vernum in tempus *Anthesteria* incidisse, ex duplici Plutarchi loco, qui Anthesterionem mensem *vernum* fuisse ait, facile intelliges: καὶ μὲν οἴνου τε τοῦ νεοῦ πρωϊαίτατα πίνοντες, Ἀνθεστηριῶνι πίνουσι μηνὶ μετὰ χειμῶνα, inquit priori loco (2): *jam vinum* *quo-*

(1) *Dodw. Chr. Xenoph. p. 77.* (2) *Plut. VIII. Symp. 9. 10.*

quoque qui bibunt, citissime Anthesterione mense bibunt, qui post hiemem subsequitur: locus alter est in vita Syllæ: ἑλεῖν δὲ τὰς Ἀθήνας αὐτός φησιν ἐν ὑπομνήμασιν Μαρτίαις καλένδαις ἥτις ἡμέρα συμπίπτει μάλιστα τῇ νουμηνίᾳ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος: *se cœpisse autem Athenas ipse narrat in commentariis Kalendis Martiis, qui dies plane incidit in neomeniam Anthesterionis*. Sed hæc fortasse recentiora; illa egregia, quæ apud Demosthenem leges (1), qui quum ea recitari jussisset, quæ *verno* Pylæo, seu concilio ab Amphyctionibus Clinagora sacerdote decreta fuerant; tum subdit, acta hæc μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ, quæ, dum altum dormit interpres, vertit XVI. Novembris, quæ potius Februarii XVI. vel XV. contigisse oportuit, si quæ illic narrantur an. I. Olymp. CX. vel sequenti, acta sunt, ut Corsinius existimat. Sed non illud hic disputo, an cum Romanorum *Martio* Atticus *Anthesterion* ex æquo decurreret: non a vero fortasse discedit Dodwellus, quum censet Plutarcho, Appiano, aliisque Græcorum veteris Romanorum anni formam non aliunde exploratam fuisse, quam ex ratiocinio; *quod enim semel evenit Sullæ tempore, ut cum neomenia Anthesterionis calendæ Martiæ inciderent, id illi pe-*

(1) Demost. or. pro Cor. p. 335.

petuum arbitrati, *exinde de Græcorum Romanorumque annis*, *menſibuſque univerſis invicem conferendis ſtatuebant* (1). Quamquam Antheſterionis neomeniam in Kalend. Martias incidiſſe negare videtur Petavius (2). Ut ut ſit, illud contendo Antheſterionem fuiſſe menſem *vernum*; neque eo celebrari Lenæa potuiſſe, quæ hiemis initio agebantur. Adde, quod, ut Iſter docet (3), nactus id nominis hic menſis eſt, quod, quæ ex terra oriuntur, tum plurima floreſcant: Ἴϛρος δὲ ἐν τοῖς τῆς συναγωγῆς κεκλῆσθαί φησιν αὐτὸν, διὰ τὸ πλεῖϛα τ' ἐκ τῆς γῆς ἀνθεῖν τότε: *Iſter autem in collectionibus ita illum appellari ait*, *quod tum plurima è terra floreant*. Novi ſane Theodorum Gazam ἀπὸ τῦ ἀνθέων ϛεφεῖν τὴν γῆν nominis etymon derivaſſe: apte in rem ſuam, qui Antheſterionem ex octava in ſextam menſium ſedem tranſtulit: at perperam id factum, quæ attulimus, ſane oſtendunt. Ex his patet porro menſi huic non ex *Dionyſiis*, quæ eo menſe agebantur, nomen datum, ut Seldenus, aliique non bene exiſtimarunt, ſed *Dionyſia* ex menſe, quo acta ſunt, nomen fortita.

VIII. Neque magis altero Heſychii loco Seldenus proficit, qui ex eo Antheſterio-

nem

(1) *Dodw. de Cicl. diſſ.* 11.

(2) *Petav. de D. T. lib.* 1. *c.* 21.

(3) *Apud Harpocr. v.* Ἀνθεϛηριῶν.

nem eumdem esse ac Lenæonem evinci manifesto putat : λωναίων μὴν . . . οὐδένα τῶν μηνῶν Βοιωτοὶ οὕτω καλοῦσιν . Εἰκάζει δὲ ὁ Πλούταρχος Βουκάτιον, καὶ γαρ ψυχρός ἐστιν, ἔνιοι δὲ τὸν Ἑρμαῖον, ὃς μετὰ τὸν Βουκάτιόν ἐστιν . καὶ γὰρ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Ληναίων ἑορτὴν ἐν αὐτῷ ἄγουσιν . Hæc Hesychius, quæ sic interpretor, pro οὐδένα, cum Buherio legens ὂν ἕνα : *Lenæon mensis ... Sic unum mensium Bæoti appellant: suspicatur Plutarchus Bucatium esse, nam & hic frigidus est. Alii Hermæum esse volunt, qui Bucatium sequitur. Nam & in eodem Lenæorum festum celebrant Athenienses*. Hæc dum scriberet Hesychius ad eum Hesiodi versum (1)

Μῆνα δὲ Ληναιῶνα καχ' ἤματα βούδορα πάντα,
Τοῦτον ἀλεύασθαι,

respexisse Seldeno assentiar ; at non ea probo, quæ deinde subdit : *Mensis igitur, quo Lenæa peragi solita, Hermæo Boeotorum respondet, idest secundo eorum mensi : nam Bucatius eis, annum a Solstitio hiberno auspicatis, primus erat, quod docet Plutarchus in* Pelopida. *Hic itaque Gamelioni Attico respondet ; secundus igitur, nempe Hermæus, Anthesterioni, adeoque Anthesterionis sacra sunt, quæ Lenæa dicta*. Erras, mi Seldene, atque illud primum dico, quem mensem Hesio-

(1) Hes. Ep. καὶ Ημ. v. 504.

ſiodus *Lenæonem* vocaverit incertum ſatis eſſe. At quiſquis fuerit, Heſiodi *Lenæonem* hiemalem fuiſſe certiſſimum mihi eſt. An non hiemalem menſem deſignant, quæ proxime ſequuntur?

. . . καὶ πηγάδας αἴτ' ἐπὶ γαῖαν
Πνεύσαντος Βορέαο δυσηλεγέες πελέθουσιν.
. . . *& glacies, quæ quidem ſuper terram*
Flante Borea, moleſtæ exiſtunt.

Hinc Decembrem, aut Januarium eſſe Heſiodi *Lenæonem* ejuſdem interpretibus Moſchopulo, Proclo, & Tzetze non ægre aſſentior; neque abnuo, quin primus Boeotorum menſis *Bucatius* fuerit, quum id Plutarchus Bœotus aperte teſtetur. ὅτι τοῦ νόμου κελεύοντος ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ παραδοῦναι τὴν βοιωταρχίαν ἑτέροις, ὃν Βουκάτιον ὀνομάζουσιν (1): *quum lege ſancitum eſſet ab iis dari Boeotarchiam aliis primo menſe, quem vocant Bucatium*: Deinde quæro, an illi menſi, quem *Lenæonem* Heſiodus dixit, datum id nominis ſit, quod Atticorum Lenæa eodem celebrarentur? Qui id Seldenus efficit? Annon ex alio Bacchi apud Boeotos feſto die *Lenæus* dici potuit? quum *Lenæus*, a Poetis præſertim, Bacchus ipſe appelletur? Atque hoc ſane diligenter animadverti volo, ne de Lenæis cogitemus ſtatim ac Bacchum Lenæum no-

(1) *Plut. V. Pelop. p.290.*

nominari videmus. Ita ſane accipies *Lenæi* nomen apud Ariſtophanis Scholiaſten (1). ubi χόας alterum *Antheſteriorum* diem ἑορτὴ Διονύσου Ληναίου vocat, ni perperam huc vox iſta irrepſit, Bacchi *epithetus* eſt; neque enim χόες ad Lenæa pertinebant. Cæterum quam ſit hujus nominis etymon apud Boeotos incertum, ſatis profecto oſtendunt veteres Heſiodi Scholiaſtæ; alii, quod eo menſe *Ambroſia* Baccho ſacra celèbrarentur; alii, quod eo uvæ importarentur, alii alia. Vidit hæc Giraldus (2), nec diſſimulavit Dodwellus (3), quamvis *Lenæa* Antheſterione menſe acta & ipſe arbitretur. *Hermæum* porro, quem Attico Antheſterioni reſpondiſſe nonnulli putant, Lenæonem nuncupatum, non Heſychius, ſed alii apud Heſychium arbitrati ſunt, quorum auctoritatem facile mecum contemnes. *Hermæum* Attico Gamelioni comparat Proclus (4); at in eo turpiter errat, quod *Lenæa* eo menſe apud Athenienſes habita fuiſſe ſcribit. *Lenæonem* Smyrnæorum, & Magneſiorum menſem fuiſſe ſcio, cum Ariſtidis (5) teſtimonio, tum Arundelliani marmoris Ariſtide vetuſtioris auctoritate; neque horum dumtaxat, ſed Cyzicenorum etiam, ut monumenta ſuperio-

ri-

(1) *Schol. ad* Α'χαρ. *v. 960.*

(2) *Girald. de an. & menſ. p. 782.*

(3) *Dodw. de Cicl. diſ. V. §. 28.*

(4) *Procl. ad Heſiod. l. c.*

(5) *Ariſt. Or. Sacr. 1. p. 492.*

ribus annis Cyzici reperta, atque a Caylus (1) allata manifesto ostendunt. At quid inde efficies? Nihil profecto aliud, quam Smyrnæis, Jonibus, ac Cyzicenis *Lenæonem* alium fuisse a *Posideone*, quod nemo inficiabitur, cui sanum sit sinciput: *Posideoni* quippe *Lenæon* ἀμέσως subiicitur tum apud Aristidem, tum Cyziceno in lapide. At Jonum, Smyrnæorum, ac Cyzicenorum *Lenæonem* eumdem esse, ac *Anthesterionem* Atheniensium nemo inde profecto efficiet; præsertim cum alia esset Jonum, ac Cyzicenorum, alia Atticorum anni forma, mensium ordo alius, alia nomenclatio. Atticis, ut hoc tantum innuam, *Posideoni* proximus *Gamelion*, Jonibus, Smyrneis, & Cyzicenis, *Lenæon*: huic vero apud Cyzicenos *Anthesterion*.

ΕΠΡΥΤΑΝΕΥΣΑΝ ΜΗΝΑ ΛΗΝΑΙΩΝΑ ΚΕΚΑΛΛΙ.....

ΜΗΝΑ ΑΝΘΕΣΤΗΡΙΩΝΑ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΚΑΛΛΙΠΑΡ....

quod Seldeni causam apertissime jugulat. Illud etiam multo minus efficiet, Smyrnæorum *Lenæonem* ab Atticis Lenæis nomen sortitum. Smyrnæ primo vere Dionysia acta testatur profecto Aristides (2): hæc in

C *Le-*

(1) *Call. T. II. Tab. 69. 70.* (2) *Or. in Smyr. p. 402.*

Lenæonem hunc, si quis cum Jebbeo (1) incidisse velit non repugnabo; at ea fuisse Atheniensium *Lenæa*, id vero negamus. Neque vero prætermittendum misero eos labore torqueri, qui veteris Græciæ, atque Asiæ menses componere simul tentant, neque animum advertunt, quam varia, atque inconstans, quam sæpe mutata fuerit apud Græcos, atque apud Asiaticos mensium ratio, atque ordo. Sed ad Hesychium revertamur, cujus autoritate abuti pergit Seldenus.

IX. Tertius Hesychii locus ille est, quo Lexicographus Lenæa in *Limnis* acta scribit. Λίμναι, inquit, ἐν Ἀθήναις τόπος ἀνειμένος Διονύσῳ, ὅπȣ τὰ λήναια ἤγετο. *Limnæ locus Athenis Baccho sacer, ubi Lenæa habebantur*. Locum hunc sic emendat Petitus, Λίμναι ἐν Ἀθήναις . . . . ῷ πȣ τὰ λήναια ἤγετο (2): *Limnæ locus Athenis Bacco sacer, cui alibi Lenæa celebrantur*: nugæ, lege mecum ὅπȣ τὰ λίμναια, & nihil erit, in quo Seldenus Hesychio autore exultet. *Limnæa*, quæ, & *Anthesteria in Limnis* antiquitus habita jam diximus. Quartus Hesychii locus hujusmodi est. Ἐπὶ ληναίῳ ἀγών. ἐςὶν ἐν τῷ ἄςει λήναιον περίβολον ἔχων μέγα, καὶ ἐν αὐτῷ ληναίȣ Διονύσου ἱερὸν, ἐν ᾧ ἐπετελȣ̃ντο οἱ ἀγῶνες Ἀθηναίων πρὶν

(1) *Jebb. Vita Aristid.*

(2) *Pet. ad Leg. Attic. p. 44.*

πρὶν τὸ θέατρον οἰκοδομηθῆναι. *In Lenæo certamen : est Lenæum in urbe magnum habens ambitum, atque in eo Lenæi Bacchi templum, in quo peragebantur Agones Athieniensium scenici, antequam theatrum foret constructum.* Huic etiam loco manus admovit Petitus (1), legitque, ἐπὶ Ληναίῳ ἀγών. ἔτι ἐν τῷ ἄστει. Λήναιον περίβολον &c. *non dicit Hesychius, Lenæum esse intra urbem, sed hoc tantum* ἐπὶ Ληναίῳ ἀγῶνα, *alterum etiam fuisse liberalium scil.* τῶν κατ' ἄστυ, *quæ mense Elaphebolione celebrabantur, deinde quid sit Lenæum docet.* At neque hic felicior fuisse mihi videtur Vir doctus : id & Spanhemio visum, qui, ne Hesychium adversarium patiatur, reponit, *Lenæa* acta quidem in agris quum Attica vicatim habitabatur, seu quum in agris degebant Athenienses : verum deinde aucta urbe, & qui in agris morabantur in eam collectis, celebrata in urbe in Lenæo Bacchi templo, tum in theatro, ubi hoc exstructum est. Equidem ægre facio, ut a doctissimo viro dissentiam, at dissentire me cogit Theophrasti, & Isæi autoritas; qui *Rustica*, nempe *Lenæa*, Spanhemio non dissentiente, *ruri* tum etiam habita fuisse docent, quum jam non amplius vicatim Attica habitaretur, & theatrum in urbe extru-

 ctum

(1) L. c.

ctum foret : Ποσειδεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγρὲς Διονύσια : *Posideone quæ ruri habentur Dionysia*, inquit Theophrastus (1) : apud Isæum vero Demostenis magistrum , cujus locum Spanhemius idem recitat (2) , sic Cironis ex filia nepos loquitur : ἀλλὰ ϰ̀ εἰς Διονύσια εἰς ἀγρὸν ἦγον ἀεὶ ἡμᾶς , ϰ̀ μετ' ἐκείνε τε ἐθεωρῦμεν καθήμενος παρ' αὐτὸν , ϰ̀ τὰς ἑορτὰς ἤγομεν παρ' ἐκεῖνον πάσας . *Sed & ad Dionysia nos in agrum ducebat , & cum illo spectabamus , & festa omnia sedentes apud eum agebamus* . Igitur , si me audis , lege apud Hesychium , ἐπὶ ληναίῳ ἀγάιν . ἐςὶν ἐν τῷ ἀγρῷ, sive ἐν τοῖς ἀγροῖς ; atque illa ἐν τῷ ἄςει deleto; *Lenæum* enim templum in agro fuisse docet Aristophanis Scholiastes (3) : τὰ λήναια λεγόμενα : ἔθεν τὰ λήναια , ϰ̀ ὁ ἐπιλήναιος ἀγὼν τελεῖται τῷ Διονύσῳ , λήναιον γάρ ἐςιν ἐν ἀγροῖς ἱερὸν τῦ Διονύσυ , διά τὸ πλεκτὺς ἐν αὐτῷ γεγονέναι , ἢ διὰ τὸ πρῶτον τὸν ἐν τύτω ληνὸν τεθέναι . *Dionysia Lenæa dicta : inde Lenæa , & agon epilenæus Baccho celebratur;Lenæum enim in agro templum Bacchi sic dictum , quod textus ibi facti , aut primum posita torcularia* . Neque vero dubito , quin in agris Theatrum aliquod , quo Lenæa , & scenici agones agerentur, exstructum tandem fuerit,

ne

(1) *Theoph. caract. c.12.*
(2) *Spanh. l. c.*
(3) *Schol. ad A'χαρ. v.201.*

ne Hesychio falsi crimen dicam, quod sane non temere fortasse facerem. Suspicor enim Alexandrinum Lexicographum, quæ de Limnæi Bacchi templo, ubi, antequam in Piræo theatrum extructnm foret, agones *Anthesteriorum* agebantur, ad *Lenæum* templum, & *rusticos* agones transtulisse. Sed & Hesychium, & Spanhemium, & reliquos, quos nominabam, facile componi posse video, si dicas *Lenæis*, ubi in iis tragici, comicique Agones agi cœpti, hi quidem *in urbe* acti, primum *in Lenæo*, tum in theatro; reliqua vero, quæ ad Dionysiacam pompam spectabant, in agris celebrata. At ex his emergamus tandem aliquando, & quæ pluribus de hisce disputavimus, paucis complectamur.

X. Primi igitur, atque omnium antiquissimi Agones in Bacchi *Limnæi* templo, haud procul ad Athenarum arce, circa hiemis finem *Anthesterione* mense acti: hinc iisdem Λιμναιῶν, & Ἀνθεστηριῶν nomen: χύτροι etiam nuncupati, quod tertia eorumdem *Liberalium* die, quæ χύτροι dicebatur, habiti sint. Hi deinde in Piræo habiti, theatro illic exstructo, & aliquando intermissi Lycurgi Oratoris lege restituti sunt; uti ex Demosthene, Æliano, & Plutarcho collegimus. *Secundi* omnium celeberrimi acti mense Elaphebo-

lione Liberalibus, seu Dionysiacis, quæ ἐν ἄστει, in inferiori scil. Urbis parte, qua maxime Athenæ constabant, & cui ἄστυ nomen remanserat. Tertii *Posideone* mense celebrati, qui & *Rustici*, & *Lenæi* a *Torcularibus* nuncupati sunt. Quarti tandem *Panathenaici*, qui minoribus, atque annuis *Panathenæis* agebantur xx. Thargelionis mensis die, ut Meursius, aliique putant, at verius fortasse circa xiv. Hecatombæonis, ut Corsinius, atque ante Corsinium Petitus, existimavit; eodem scil. mense, quo majora singulis quinquenniis celebrabantur. At illud pene omiseram, quod scire tamen refert, veteres *Didascalias*, & Comœdiarum *hypotheses*, ubi narrant quibus Ludis actæ sint Fabulæ, vocem illam Διονυσίοις vel Διονύσια sæpe omittere, atque ita rem efferre, ἐν ἄστει, εἰς ἄστυ: ἐν ληναίοις, vel εἰς λήναια: usurpatum etiam invenio ἐπὶ ληναίῳ, uti in *Didascalia Ranarum* Aristophanis: Ἐδιδάχθη ἐπὶ Καλλίου Ἄρχοντος τοῦ μετὰ Ἀντιγένη ἐπὶ ληναίῳ, Φιλωνίδης ἐπεγράφη, καὶ ἐνίκα: Φρυνίχος δεύτερος Μούσαις: Πλάτων τρίτος Κλεοφῶντι. *Acta Callia post Antigenem Archonte*, an. sc. III. Olymp. 93. ἐπὶ ληναίῳ, *agone Lenaico*, *Philonides egit, & vicit*; *Phrynichus secundus Musis*; *Plato Cleophonte tertius*.

XI. Tragœdorum, Comœdorumque agones

nes *Liberalibus* habitos facile quiſque intelligit ; ſacra Baccho theatra , ſcenicique ludi Theatrorum proprii , quæ vel *προηγουμένως* , vel *κατ' ἐπακολούθημα* ad Bacchi honorem referuntur. At illud mirum eoſdem Panathenaicis commiſſos . Quid enim Baccho cum *Panathenæis*, quæ Minervæ ſacra fuiſſe & pueri ſciunt ? Non eſt tamen cur id quiſpiam miretur , non mediocris enim cum Baccho Minervæ cognatio , ut Græcorum veteres tradiderunt . Bacchi pueri cuſtodem Minervam fuiſſe refert Diodorus (1) : *ut vero ab inſidiis novercæ eo tutior foret , cuſtos adhibetur Minerva , quam paulo ante hoc tempus ad Fluvium Tritonem terra ediderat :* Cum eodem pugnavit deinde contra Saturnum , ut idem narrat (2) . Nec leve illud, quod apud Nonnium legiſſe memini (3) , Baccho contra Indos pugnanti, metuque Junonis perterrito, ac fugienti, non Cererem, licet hujus Πάρεδρος Bacchus foret , ſed Minervam ab Jove miſſam fuiſſe , quæ illum excitaret , atque ad pugnam revocaret :

. . . . venit ergo Minerva ,
E cœlo præmiſerat enim internunciam . . .
Jupiter ,
Fratrem ut fugientem metu perterrefactum
Junonis C 4 *In*

(1) *Diod. lib. III. p.* 142.
(2) P. 142.
(3) *Nonn. Dionyſ. lib.* 30. p. 495.

In pugnam traheret . . . . . .
Quo fugis Bacche ? Quid tibi mens ante bellum ?
Ubi sunt tui validi Thyrsi , & Sagittæ ?
De te quem sermonem meo Jovi vociferabor?
. . . . Fratrem non te vocabo
Deriadem fugientem , & imbellem genus Indorum . . .
Sic locuta Baccho robur inspiravit .

Quid mirum igitur si Pericles, aut alius quispiam Panathenæa non sine scenicis spectaculis agi voluerit ? Sed de his hactenus : age nunc quibus legibus certamina hæc haberentur videamus .

XII. Ac primum vetus illa Athenis lex , quam Aristophanis Scholiastes (1) commemorat : νόμος δὲ ἦν , μὴ εἰσελθεῖν τινα εἰπεῖν, μήπω τεσσαράκοντα ἔτη γεγονότα, ὡς δέ τινες τριάκοντα : *Lex erat , quæ in scenam prodire , & publice docuisse vetaret , qui quadragesimum, aut , ut alii volunt , trigesimum annum non attigisset* : hujusce rei causa factum , ut primam suam Fabulam , Δαιταλεῖς inscriptam , alieno nomine Aristophanes exhibuerit , ut aperte narrat Scholiastes , & per ambages idem innuit Comicus (2) .

Κἀγὼ (παρθένος γὰρ ἔτ' ἦν κοὐκ ἐξῆν πώ μοι τεκεῖν)

Ἐξέ-

(1) *Sch. ad Nep. v.* 530.   (2) *L. c.*

Ἐξέθηκα, παῖς δ' ἑτέρα τις λαβοῦσ' ἀνείλετο,
Ὑμεῖς δ' ἐξεθρέψατε γενναίως, κἀπαιδεύσατε.

Et ego (namque adhuc eram virgo, nec licebat mihi parere)
Exposui fœtum, quem quæpiam alia sub- stulit,
Vos autem educastis ingenue, atque insti- tuistis probe.

Ex quibus suspicandi locus, ni fallor, hujusmodi lege, non *Histriones* dumtaxat, ut Petitus (1) existimare videtur, sed ipsos etiam Comœdiarum autores adstrictos. Quid enim erat, cur Fabulæ autor lateret, si eorum tantum causa, qui Fabulam in scena agebant, sancita lex fuerat? Ut ut tamen sit, nihil de Tragœdiarum scriptoribus hac lege rogatum facile credo: lego enim Græcorum in chronico (2), Sophoclem annos natum fuisse duo detriginta, cum primam Fabulam docuit, atque insigni victoria Æschylum superavit: *ἀφ' οὗ Σοφοκλῆς ὁ Σοφίλλου ὁ ἐκ Κολωνοῦ ἐνίκισε τραγῳδίᾳ ἐτῶν ὢν* ΔΔΠΙΙΙ *ἔτη* ΗΗΠΙ *Ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀψηφίωνος*: *Ex quo Sophocles Sophilli F. Coloneus Tragœdia vicit, quum esset annorum* XXVIII. *anni* 206. *Archonte Athenis Apsephione*: atque apud Suidam de Æschylo, ἠγωνίζετο δὲ αὐτὸς ἐν τῇ Ὀ

Ὀλυμ-

(1) *Petit. ad Leg. Attic. p. 73.* (2) *Epoc. 57.*

Ὀλυμπιάδι ἐτῶν ὢν KE: *certavit autem Olympiade ſeptuageſima, quum eſſet annorum* xxv. certavit nimirum cum Pratina, & Kœrilo, ut dixi. Niſi ſi quis poſt Æſchylum & Sophoclem legem illam rogatam velit, de quo non hic contendam. Cautum Athenis, ne quis Fabulam populo daret, niſi prius judicaſſet Magiſtratus, eam hujuſmodi eſſe, quæ nec legibus repugnaret, nec mores corrumperet, ſcribit Voſſius (1): optima ſane lex, at quando, & a quo lata fuerit, nec Voſſius docet, nec reperire uſpiam potui. Video ſane hoc Platonem voluiſſe, lego enim apud eum (2): *Præter Civitatis leges, ne juſta, honeſta, bona Poeta quiſpiam proponere audeto: nec vero ea, quæ ſcripſerit, cuipiam privato oſtendere liceto, antequam conſtituti hac de re Judices, & legum latores ea viderint, approbarintque*: & paulo poſt: *inſaniremus enim & nos omnino, & omnis Civitas, ſi, antequam Magiſtratus re explorata judicaverit, illa ne, quæ compoſuiſtis, admittenda ſint, nec ne, illa fieri permittamus. Nunc igitur o mollium Muſarum fœtus, & alumni, ubi veſtras cantilenas apud Magiſtratus depoſueritis, eaſque cum noſtris illi comparaverint,*

(1) *Voſ. Inſt. Poet. lib.* II. c.27.

(2) *Plat. de Leg. lib.* VIII. p.801.

rint, si vestræ nostris meliores fuerint judicatæ, tum demum vobis Chorum dabimus; sin minus, mihi credite amici haud quaquam dare poterimus. Suspicabar equidem hujusmodi legem ab Euthymene Archonte anno 4 Olymp. 85. latam, quum is Comœdias, quas anno 1. ejusdem Olympiadis Morichides sustulerat, agi iterum permisit, quemadmodum refert Aristophanis Scholiastes (1): οὗτος ὁ Ἄρχων ἐφ' οὗ κατελύθη τὸ ψήφισμα τοῦ μὴ κωμῳδεῖν γραφὲν ἐπὶ Μορυχίδου, καὶ ἴσχυσεν ἐκεῖνον τε τὸν ἐνιαυτὸν, καὶ δύο τοὺς ἑξῆς ἐπιγήνουτε (corrige Γλαυκίδου) καὶ Θεοδώρου, μεθ' οὓς ἐπ' Εὐθυμένους κατελύθη: *hic ille Archon, sub quo sublatum est decretum, ne haberentur Comœdiæ, quod factum est Morychide Archonte, & valuit illo anno, & duobus sequentibus, Glaucida, & Theodoro Archontibus*, post quos ab Euthimene abrogatum est. At Scholiastem *Didascalia* hæc nostra aperte refellit, nam & Morychide, & Theodoro, qui Euthymenem proxime antecessit, Comœdias actas ostendit (2). Ac primum quidem componere facile poteris, si dicas, quæ Morychide Archonte acta est Fabula, anni initio actam fuisse, cujus fortasse impudentia, licentiaque offensus Morychides, Comœdias agi deinde vetuerit: ast reliqua nullo pacto con-

(1) *Schol. ad Αχαρ v.65.* (2) *Lin. 4. & 13.*

conciliabis: alterutrum ſtatuas neceſſe eſt; aut noſtræ *Didaſcaliæ* Autorem erraſſe, aut erraſſe Scholiaſten, &, qui Scholiaſten exſcripſit, Suidas: neque enim Theodorum alterum exhibent Atticorum faſti, quo Archonte Σατύρους (1) actos fingamus. Si me audis, Scholiaſti dicam ſcribes, qui quum Comœdiam nullam hiſce annis actam inveniret, ſciret vero actam Euthymene Archonte, ab eo primum Morychidis decretum ſublatum cenſuit, quod vel Glaucidas, vel Theodorus ſuſtulerat: ita ſane cenſeo, ſi Morychides reipſa Comœdias ſuſtulit. At non idcirco aut Glaucidam, aut Theodorum legem illam, quam Voſſius commemorat, tuliſſe exiſtimo: video enim longe poſt Theodorum, atque Euthymenem Archontes leges duas latas, quibus locus ſane nullus fuiſſet, ſi Voſſiana illa lex rogata jam fuerat. Harum altera Magiſtratui in Comœdiis convicium palam facere vetat, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, inquit Ariſtophanis Scholiaſtes (2), ὁ νόμος φανερῶς ἐκώλυε τὸν Ἄρχοντα κωμῳδεῖν: *apud Athenienſes lex vetabat palam Archontem in Comœdia traducere*; altera neminem expreſſo nomine lædi volebat: μὴ κωμῳδεῖν ἐξ ὀνόματος. Illam anno 1. Olympiadis 89. hanc vero intra Olympiadem 97. ro-

(1) *Lib.4.* (2) *Schol. ad Neφ. v.31.*

rogatas putat Petitus (1), cujus ego rationes, quando nihil aperte obſtare video; non invitus ampleđar. Utrum vero poſteriori hac lege, quam *Avium* Scholiaſtes a Siracuſio neſcio quo latam ait (2): *Acharnenſium* vero (3) ab Antimacho Poeta Comici æquali: ἐδόκει δὲ ὁ Ἀντίμαχος οὗτος ψήφισμα πεποιηκέναι, μὴ δεῖν κωμῳδεῖν ἐξ ὀνόματος: *Videbatur autem hic Antimachus decretum tuliſſe, ne quis ex nomine quempiam in Comœdia læderet*: utrum, inquam, hac lege eorum etiam compreſſa ſit audacia, qui ut fraudem facerent, nomina omittebant, ſervabant autem *perſonas*, larvas ſcilicet, quibus ſinguli, quos traducebant, exprimebantur, quod αὐτοπροσώπως κωμῳδεῖν dictum eſt, non diſputo; cenſet Petitus (4); *itaque*, inquit, *cum hac lege* ἐξ ὀνόματος κωμῳδεῖν *ſublata quoque eſt*, *& hæc* τοῦ αὐτοπροσώπως: Utrumque ſane complectitur hæc apud Platonem (5) lex: *Poetæ comico, vel jambicæ, muſicæve melodiæ autori, nec verbo, nec imagine, ſive perſona cujuſquam famæ detrahere fas eſto, ſive id per iram, ſive ſine ira faciat: eum, qui aliter fecerit, Athlothetæ eodem ipſo die e theatro exterminanto: aut tribus minis multanto, quæ illi Deo, cui certamen ſacrum eſt, dedicentur.* At

(1) *Pet. l.c. p.80.*
(2) *Sch. ad Ὄρν. v.1297.*
(3) *Sch. ad Ἀχαρ. v.1149.*
(4) *Pet. l.c. p.81.*
(5) *Plat. de Leg. lib. IX. p.935.*

XIII. At illa prima, ni fallor, horum certaminum lex fuit; ut delecti adessent Judices, qui de Poetis certantibus sententiam proferrent, & quæ præmio digna foret Fabula, pronunciarent. Quinque, ut fertur, fuerunt Comicorum Judices, atque hinc vetus illud proverbium ἐν πέντε κρειτῶν γόνασι, quod ex illo Homeri (1)

Ἀλλ' ἤτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γούνασι κεῖται

desumptum autor est Epicharmus apud Suidam (2): adde Aristophanis Scholiasten *ad Aves* (3) ἔκρινον οἱ κριταὶ τοὺς Κωμικοὺς: οἱ δὲ λαμβάνοντες τὰς ψήφους εὐδαιμόνουν. Suspicari tamen libet, auctum quandoque Judicum numerum, lego enim apud Lucianum (4), καὶ γὰρ οὖν καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσιν οἱ μὲν πολλοὶ θεαταί εἰσι (al. ἴσασι) κροτῆσαι ποτὲ καὶ συρίτται: κρίνουσι δὲ ἑπτὰ, ἢ πέντε, ἢ ὅσοι δὴ, *quippe & in ipsis certaminibus quoque multi sunt spectatores, qui aliquando applaudunt, & sibilant: at septem, aut quinque, aut quotlibet qui judicant*. Totidem fuisse qui Tragicis agonibus judicaturi considerent facile credo, in quo sane a viris doctis Petito, Fabro, aliisque dissentire me sentio, qui decem fuisse Tragicorum Judices volunt: *Tragicorum Judices decem erant*, in-

(1) *Hom. Iliad. 17. v. 514.*
(2) *Suid. V. ἐν πέντε.*
(3) *Sch. ad Ὄρν. v. 445.*
(4) *Lucian. in Har.*

inquit Petitus (1) ; *jurati hi quoque forte ab Archonte capti , e singulis tribubus unus , ut ex Plutarchi narratione in Cimone constat* . At si *decemvirale* hoc Judicum collegium illi uni Plutarchi testimonio innititur , vereor , ut satis certo fundamento consistat ; neque enim id, me judice, Plutarchus asserit , quod isti contendunt : Ἔθεντο,' inquit Plutarchus (2) , δ' εἰς μνήμην αὐτȣ͂ καὶ τὴν τῶν τραγῳδῶν κρίσιν ὀνομαστὴν γεγομένην. Πρώτην γὰρ διδασκαλίαν τȣ͂ Σοφοκλέος, ἔτι νέου καθέντος, Ἀψεφιὼν ὁ Ἄρχων φιλονεικίας ὄυσης, καὶ παρατάξεως τῶν θεάτων κριτὰς μὲν ȣ̓κ ἐκλήρωσε τȣ͂ ἀγῶνος. ὡς δὲ Κίμων μετὰ τῶν Συστρατήγων προελθὼν εἰς τὸ θέατρον, ἐποιήσατο τῷ Θεῷ τὰς νενομισμένας σπονδὰς, ȣ̓κ ἀφῆκεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν, ἀλλ' ὁρκώσας ἠνάγκασε καθίσαι, καὶ κρῖναι, δέκα ὄντας ἀπὸ φυλῆς μίας ἕκαστον. Antequam hæc Latine reddam , illam mihi injectam suspicionem ingenue fatebor , annon mendosa sint apud Plutarchum illa ἔθεντο δ' εἰς μνήμην αὐτȣ͂ : mallem enim ἔθεντο δ' εἰς γνώμην , aut aliud quidpiam hujus simile . Nam si quis totam Plutarchi narrationem , & Cimonis factum perpendat , utrumque postulare potius videtur , ut *ad* Cimonis *arbitrium* , *potestatemque* Tragicum illud judicium collatum fuerit , quam *ad* , vel

(1) *Pet. l. c. p.82.* (2) *Plut. V. Cim. p.482.*

vel *in illius memoriam*, seu *mentionem*. Sic in Smyrnæorum decretis ἔδοξεν τῷ δήμῳ Στρατηγῶν γνώμη: nihil tamen sollicitabo; videant doctiores. Illud solum moneo, minus recte Corsinium (1) illa ἔθεντο εἰς μνήμην αὐτοῦ ad Theseum retulisse, perinde ac si in Thesei memoriam Tragicorum certamen institutum fuerit: *Asserit Plutarchus* (hæc ille) *a Cimone Thesei ossa in Scyro reperta, atque Athenas magnifice delata fuisse, Theseique honori Tragædorum certamen institutum fuisse*. At postremum hoc ex Plutarcho sane non efficies: non enim ait Plutarchus ἔθεντο εἰς μνήμην αὐτοῦ καὶ τὸν τῶν τραγῳδῶν ἀγῶνα, ut dicere debuisset, si vera esset Corsinii interpretatio, sed ἔθεντο τὴν τῶν τραγῳδῶν κρίσιν &c. *constituerunt in memoriam ipsius Tragœdorum judicium &c.* Thesei porro *ossa* de Tragœdis judicare neutiquam poterant: *Manes* vero aliis gravioribus curis distinebantur. Sed Plutarchum Latine loquentem audiamus. *Constituerunt igitur in memoriam ipsius & Tragœdorum judicium, quod celebre factum est. Quum enim Sophocles adhuc juvenis primam fabulam doceret, Aphepsion Archon Judices certaminis forte non delegerat: quod spectatores inter se diffiderent, atque contenderent. Ubi vero Cimon cum Strategis colle-*

(1) *Corf. Faf. Att. Tom.II. p.48.*

legis ſuis theatrum ingreſſus, conſueta de more libamina Deo obtulit, non permiſit illos (Strategos) *abire, ſed juratos coegit conſidere, & judicare, qui decem erant ex unaquaque tribu delecti*. Aut ego baſilice fallor, aut nihil habet Plutarchus, ex quo exculpi certo poſſit, decem fuiſſe Tragicorum certaminum Judices. Id unum Plutarchus narrat, quum Archon, quis fuerit non diſputo, ſi Diodorum ſequaris, *Demotion*, aut *Phædon* erit, *Apſephionem* vocat Chronicon Oxonienſe (1), *Aphepſionem* hic Plutarchus, Ἀνεψιὸν legit Petitus (2), & *conſobrinum* interpretatur; quicumque is fuerit, quum Archon, inquam, Tragici certaminis Judices non legiſſet, Cimonem, delata ſibi extraordinaria poteſtate, judicium hoc collegis ſuis mandaſſe, qui decem erant electi ex ſingulis Athenarum Tribubus. Ubi enim ſuprema auctoritas delapſa ad Populum eſt, atque omnes Tribus æquam obtinuerunt poteſtatem, unaquæque Tribus *Strategum* e ſuo collegio creabat, qui bellicam rem adminiſtraret. Hinc *Strategi* decem pro Tribuum numero, quibus undecimus, *Polemarchi* nomen præſeferens, additus eſt. Hæc ex Hyperide, atque Ariſtotele docet Harpocration in Lexico. Factum hoc

D pri-

(1) *Chr. epoc.* 57. (2) *Pet. Miſcel. Obſer. lib.* III. *c.* 18.

primum Cimone imperatore existimat Potterus (1): at nisi velit tum primum e singulis Tribubus singulos Strategos creatos, quod hic inquirere non vacat, errat doctus Archeologus; *Strategos* enim decem Marathonia in pugna anno III. Olymp.72. apud Herodotum (2) invenio; invenio apud Cornelium Nepotem (3), qui Miltiadem Cimonis hujus patrem è decem hisce Strategis unum fuisse commemorat: *domi autem creati decem Prætores, qui exercitui præessent, in eis Miltiades*; & paulo post, *huic Miltiadi, qui Athenas, totamque Græciam liberavit, talis honos tribubus est in porticu, quæ Poecile vocatur, cum pugna depingeretur Marathonia, ut in decem Prætorum numero prima ejus imago poneretur*.

XIV. At illi turpius, ut ego existimo, errant, qui a Cimone Tragœdorum judicium primum institutum volunt anno III. Olymp.77. quo duplicem, insignemque de Persis victoriam, navalem alteram ad Cypri littora, altram terrestrem ad Eurymedontem reportavit. *Cimon victor*, inquit Sigonius (4) *judicium, certamenque Tragœdorum instituit*. At nihil minus, neque id Plutarchus ait, quo autore gloriantur. Tragi-

(1) *Pott. Arch. Gr. lib.* III. c.7.

(2) *Herod.* VI. §.109.

(3) *Cornel. Nep. V. Milt.* n.3.

(4) *Sigon. de Ath. Temp. Olymp.*77. a.IV.

gicorum certamen multo ante Cimonem inſtitutum, quæ de Theſpide, de Pratina, Æſchylo, & Choerilo ſecum certantibus ſuperius dixi, ſatis aperte oſtendunt: ſed, ut hæc ipſa deeſſent, Plutarchi narratio Sigonii, aliorumque errorem manifeſto refellit. Tragicorum, ac Comicorum Judices ab Archonte ſorte delectos (nullus enim dubito, quin eodem pacto delecti ſint, qui de Comicis judicarent, quo Tragicos delectos teſtatur Plutarchus) *juratos* ad judicandum acceſſiſſe, & Diis, antequam judicium proferrent ſuum, libaſſe invenio. Poſtremum hoc ex iis auguror, quæ apud Ariſtophanem ait Bacchus

Ἴθι νῦν λιβανωτοὺ δεῦρό τις, καὶ πῦρ δότω,
Ὅπως ἂν εὔξομαι πρὸ τῶν σοφισμάτων,
Ἀγῶνα κρῖναι, τόνδε μουσικώτατα
Age nunc thus proferat, & ignem det quiſpiam,
Ego pro ſagaci judicio faciam preces,
Ut apte diſcernam certamen muſicum &c. (1)

Æſchyli ſcilicet & Euripidis, quos apud inferos, Baccho judice, certare Comicus fingit. Primum vero cum plurimis antiquorum teſtimoniis, tum ejuſdem Ariſtophanis auctoritate firmatur, qui ſic Judices ſuos in

D 2 Con-

(1) *Ariſtoph.* Βάτρ v. 895.

Concionantibus alloquitur ; Græca omittam, & Latinam tantum interpretationem proferam .

Nunc Judices aliquid monere volo ;
Primo , ut qui inter illos ſapientes ſunt ,
De me judicent eorum memores , quæ in
Hac Fabula recte ac ſapienter dicta a me fuerunt .
Secundo , ut qui libenter rident , ii de me
Judicent , memores quam feſtive , & ridicule multa protulerim .
Itaque , ni fallor , fere omnes de me ferre ſententiam jubeo .
Neque ſortitionem fieri : cur enim mihi obſit ,
Quod hic Chorus ante cæteros vocatus eſt ?
Quare hæc omnia meminiſſe decet ,
Neque fidem jusjurandi violaſſe ,
Sed de Choris ex merito judicare :
Neque eoſdem mores colere , quos volunt
Diobolares meretriculæ ,
Quæ ſemper poſtrema meminerunt ,
Priorum oblitæ , ſi quid eis benefeceris .

Placuit porro hæc afferre , ex quibus & jusjurandi religione certaminum Judices obſtrictos fuiſſe firmatur , & agendi docendique ordinem ſortito præſcriptum intelligimus , ne Poetarum querelis ullus foret locus . Deterior porro , uti apparet , illius ha-

habita conditio eſt, qui priori loco agebat. Verebantur ſcilicet Poetæ, ne qui ultimo acturi erant, palmam eriperent, vel ex eo ipſo dumtaxat, quod recens illorum memoria, & voluptas in ſpectatorum animis foret, ut recte monet Tanaquillus Faber. At quod idem (2) ex his inferat, poſtremum Fabulæ Chorum *non ſemper cum Fabula ipſa continuatum*, qui colligere id poſſit, non video: ſed non hæc inquiro. Juratos hoſce Judices plus vice ſimplici pejeraſſe, non eſt cur te doceam, qui noſtris meliora veterum fuiſſe tempora perſuaderi tibi non facile ſinis. Numquam defuere, qui aut odio, aut amore, aut lucri cauſa ad judicandum ducerentur. Hinc factum, ut Sophocli Philocles, Euripidi Xenocles, Menandro Philemon, doctis omnibus indignantibus, prælati fuerint. Neque tamen id eos impune facere licuit; ad alios quippe Judices provocare poterant, quorum intererat. Ili porro Judices, eos, qui perperam judicaverant, multabant, atque punibant, ut ex iis, quæ habet Æſchines contra Cteſiphontem (1), recte collegit Petitus: Καὶ τὲς Κριτὰς τῶν Διονυσίων ἐὰν μὴ δικαίως τὲς ἐγκυκλίες χορὲς κρίνωσι, ζημιῦσθαι. *Et Judices quidem*

 Dio-

(2) *Fab. epiſt.*

(1) *Æſch. apud Demoſt. p. 301.*

Dionyſiorum, ſi non recte de choris encyclicis judicaverint, multatis.

XV. Age vero videamus, quot Fabulis Poetæ certarent, & quibuſnam præmiis victores donarentur. Cum primum certamina hæc inducta ſunt, Tragicos Comicoſque ſingulis in ſcenam Fabulis prodiiſſe ſatis veriſimile eſt. At non multo poſt in more illud poſitum, ut Tragici *Tetralogias* exhiberent, quaternis nempe Fabulis contra quaternas Fabulas certarent, quarum ultima *Satyrica* erat, ac, veluti pictorum πάρεργα, feriis intermixta: non enim inter feria ſatyricæ Fabulæ cenſebantur. *Satyrica*, inquit Diomedes (1), *eſt apud Græcos Fabula, in qua item Tragici Poetæ non Reges, aut Heroes, ſed Satyros induxerunt ludendi cauſa, jocandique, ut ſimul ſpectator inter res tragicas, ſeriaſque Satyrorum quoque jocis, ac luſibus delectaretur, & ut Horatius ſentit his verbis,*

Carmine qui tragico vilem certavit ob Hircum,
Mox etiam agreſtes ſatyros nudavit, & aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit, eo quod
Illecebris erat, & grata novitate morandus
Spectator.

Pra-

(1) *Diom. lib.* III. *p.* 488.

Pratinas, si vera refert Suidas (1), hoc Fabularum genus primus induxit; Thespidi tribuere videtur Horatius: harum nullam esse reliquam, præter Euripidis *Cyclopem*, tradunt viri docti. Qui porro *Tetralogiis* hisce certabant, hi πλείοσι δράμασιν ἀγωνίζεσθαι a Græcis dicebantur. Anno IV. Olymp. 76. *Phineum*, *Persas*, *Glaucum Potniensem*, *&* *Prometheum* exhibuit Æschylus, & victoriam adeptus est. Anno vero I. Olymp. 91. Euripides *Alexandro*, *Palamede*, *Troibus*, *&* *Sisypho satyrico* contra Xenoclem certavit, qui *Oedipum*, *Lycaonem*, *Bacchas*, *&* *Athamantem satyricum* docuit, & vicit, non Olympiacis in ludis, ut innuere videtur falsa inscriptio capitis VIII. lib. II. *Variarum* Æliani, sed Athenis, ubi certamen habebatur, quod *caput* ipsum non obscure clamat, & Kuhnius animadvertit (2). Miror sane, quod non hoc Dodwellus viderit, & *Xenoclem* hunc Æliani auctoritate inter Olympionicas retulerit (3). At magis etiam miror eadem chorda oberrasse Corsinium, qui *Olympionicarum* seriem a Dodwello collectam uberiorem, atque, ut ipse ait, *emendatiorem* iterum dedit. Atqui non difficile id erat animadvertere:

 sa-

(1) *Suid. V. Πράτινας.*

(2) *Kuh. Praef. in Æl. Var.*

(3) *Dodw. de Cycl. pag. 752. 775.*

ſatis quippe vulgatum notumque doctis viris Olympico in pulvere Tragicorum agonibus locum fuiſſe nullum. Primus Nero, cui omnia ſuſque deque turbare volupe fuit, eos in Olympia induxit, idemque in iis certavit, & vicit; quod maxime optabat, ut Philoſtratus ſemel atque iterum narrat (1); cujus verba ex poſteriori loco, a Caſaubono, & Spanhemio multo ante obſervata, hic iterum recitanda. Τραγῳδίαν δ᾽ ἀπαγγεῖλαι, καὶ κιθαρῳδίαν, οἷς μήτε θέατρόν ἐστι, μήτε σκηνὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα: στάδιον δὲ αὐτοφυὲς, καὶ γυμνὰ πάντα: *Tragœdorum præterea, & Citharœdorum certamina propoſuit apud eos, quibus nec Theatrum eſt, nec Scena, ubi hi agones edantur, ſed nativum ſtadium, & nuda omnia.* Hæc ſane oſtendunt; numquam ante Neronem Olympico in ludo acta Tragœdorum certamina. Sed neque in Pythiis, in quibus Tragicos agones actos novimus, *patrii*, ut ita dicam, & *nativi* fuerunt, verum προσθήκη, ut recte Spanhemius (2), & ἐπίθετοι, quod Plutarchus confirmat, qui ſerius Pythicis in ludis Tragœdum admiſſum narrat: at hæc ἐν παρόδῳ; ad *Tetralogias* revertor.

XVI. Harum *Tetralogiarum* Tragœdias affinis argumenti omnes fuiſſe ſunt qui velint,

(1) *Phil. V. Apoll.* IV. 23. V. 7. (2) *Spanh. epiſt.* I. *ad Morell.*

ſint, eaque de cauſa ab argumento toti *Tetralogiæ* nomen datum fuiſſe ajunt. Philoclis *Pandionidem*, & Æſchyli *Oreſtiam* memorat Ariſtophanis Scholiaſtes (1); quarum hæc *Agamemnonem*, *Cæphoros*, *Eumenides*, *& Proteum Satyricum* complectebatur, vicitque non anno II. Olympiadis XXVIII. ut habet Scholiaſtes, librarii errore (longe enim poſt Æſchylus natus) ſed aut LXX. ut Fabricius vult, aut LXXX. ut alii malunt. Quin cognatas *hypotheſes* habuerint, quas ſupra nominavi, Euripidis, & Xenoclis Tragœdias, nullus dubito. Negat Spanhemius (2) *Proteum Satyricum* Oreſtiadis aliquid cum Oreſte commune habuiſſe, & alterius argumenti fuiſſe contendit. Quidquid ſit de hac, aliiſque, quas vir doctus citat, *Tetralogiis*, non id ſemper factum, recte a Stanleio obſervatum puto (3). Utrum vero *Phineus*, *Perſæ*, *Glaucus Potnienſis*, *& Prometheus* affine argumentum haberint, nec ne, alii quærent: negare videtur Stanleius, ego nihil pronuncio. Impoſitam Tragœdis legem ſervavit Sophocles cum docere primum cœpit anno, ut diximus III. Olymp.77. verum improbo hoc labore perterritus, unicam deinceps

Fa-

(1) *Sch. Ὀρ. v. 282. Βάτ. v.1155.*

(2) *Span. not. ad Ran. v.1155.*

(3) *Stanl. V. Æſchyli.*

Fabulam exhibuit, si vera refert Suidas: negat enim Bentlejus (1), hoc omni ex parte verum esse; jure ne, an injuria nolo hic inquirere. Verum sane censuit Fabricius, qui alios subinde Poetas Sophoclis exemplum imitatos fuisse ait. Illud fortasse verius tribus tantum Tragœdiis non semel Tragicos certasse: sæpe enim *Trilogias* a veteribus nominatas invenimus. Nisi, si quis *Satyricam* Fabulam ab iis, qui *Didascalias* nobis reliquerunt, omissam velit, quod a nonnullis factum notavit Scholiastes Aristophanis (2). Τετραλογίαν φέρουσιν τὴν Ὀρεστίαν αἱ Διδασκαλίαι Ἀγαμέμνονα, Χοηφόρους, Εὐμενίδας, Πρωτέα σατυρικόν: Ἀρίσταρχος δὲ καὶ Ἀπολλώνιος τριλογίαν λέγουσι, χωρὶς τῶν σατυρικῶν. *Tetralogiam Orestiam fuisse docent Didascaliæ Agamemnonem, Chœphoros, Eumenides, Proteum Satyricum: Aristarchus autem, & Appollonius dicunt Trilogiam, omissa Satyrico.*

XVII. Venio nunc ad Victorum præmia. Ridebis ne, an miraberis tanto cum strepitu pro *ficuum canistro*, *vini utre*, *Tripode*, *atque hirco* certatum fuisse? Atqui hæc antiquitus proposita Victoribus præmia. *Hircum*, ut ab hoc ultimo exordiar, Tragicorum fuisse præmium vulgata

res

(1) *Bentl. ep. ad Mill. p. 12.* (2) *Sch. ad* Βατ. *v. 1155.*

res eſt, nemini non nota illa Venuſini Vatis,

Carmine qui tragico vilem certavit ob Hircum:

memorat etiam Diomedes (1): *Hircus præmium cantus Tragicis proponebatur*: eo Theſpis donatus, ut ante diximus. *Ficuum caniſtrum*, *& vini dolium*, quod quadriga exportarent, datum Athenis *Suſarioni*, *& Doloni* vetuſtiſſimis Comicis, qui primi tabulata in ſcena Comœdiam ibidem docuerant, divinantur Critici, qui haſce XL. Græcarum *epocharum* reliquias interpretari conati ſunt.

ΑΦΟΤΕΝΑΘ .... ΑΙΣΚΩΜΩ .... Ρ .... ΕΘΗ .... ΣΑΝΙ .... ΤΩΝΙΚΑΡΙΕΩΝ ΕΤΡΟΝΤ

ΣΟΤΣΑΡΙΩΝΟΣ, ΚΑΙΔΟΛΟΝ ..... ΤΕΘ .... ΠΠΩ ΤΟΝ ΙΣΧΑΔ .... ΑΡΣΙΧΟ .... ΝΟΙΝΟΤ : ... ΕΡ ..... ΟΣ &c. Sic enim legendum cenſent. Ἀφ᾽ οὗ ἐν Ἀθήναις κωμῳδία πρῶτον ἐτέθη· ἐν σάνισι τῶν ἰκαριέων εὕροντ ... Σουσαρίωνος, καὶ Δόλονος οἱ τεθρίππῳ τὸν ἰσχάδων ἄρσιχον, καὶ πίθον οἴνου ἀνέφερον &c. Non id temere: nam *Ficum* Baccho ſacram, ex qua συκίτης cognominatus eſt, victoris præmium fuiſſe, ex Dioſcoride, cujus verba attulimus (2), manifeſto pa-

(1) Diom. l.c. (2) §.XXI.

patet. Ficus in Attica raras fuisse, atque idcirco exinde efferri lege vetitum, jam alii observarunt, Plutarchi, Suidæ, atque Etymologi testimonio. *Vini* meminerunt Diomedes, & Comici Scholiastes: *Liberalibus apud Atticos die festo Liberi Patris vinum cantoribus pro corollario dabatur, cujus rei testis est Lucilius in* XII. inquit Diomedes (1): alter vero (2): Τρυγῳδίαν εἶπεν ἀντὶ τῆς κωμῳδίαν, διὰ τὸ τοῖς νικῶσι κωμικοῖς τρύγα δίδοσθαι, τουτέστι νεὸν οἶνον. *Trygodiam dixit pro Comœdia, quod victoribus Comicis mustum dabatur, hoc est vinum novum.* Datum etiam *Tripodem*, seu poculum horum certaminum victoribus apud Athenæum legisse memini (3). Καὶ τὸ νικητήριον ἐν Διονύσου τρίπους, καὶ γαρ ἐκ τρίποδος λέγειν φαμὲν τὰς ἀληθεύοντας. δεῖ δὲ νοεῖν τρίποδα τῆ Διονύσου τὸν κρατῆρα. ἦν γὰρ τὸ ἀρχαῖον δύο γένη τριπόδων, οὓς καλεῖσθαι λεβῆτας, συνέβαινεν ἀμφοτέρους ἐμπυριβήτης, ὁ καὶ λοετρόχοος . . . . ὁ δ᾽ ἕτερος ὁ κρατὴρ καλούμενος . . . . . ἐν τούτοις δὲ τὸν οἶνον ἐκρίνων. *Victoris præmium in Bacchi certaminibus Tripus est; qui enim vera loquuntur, eos ex Tripode loqui dicimus. Tripus autem Bacchi, idem est ac Crater. Nam duo genera tripodum, qui lebetes vocati sunt, olim di-*

(1) *Diom. l.c.*
(2) *Schol.* Ἀχαρ. *v.* 399.
(3) *Athen.* II. 2.

distinguebantur : unum ad ignis usum , & lavacrum comparatum . . . . aliud Crater appellatum . . . in his autem vinum miscebant . *Olei Hydriam* iis , qui in *Panathenaicis* vicerant , datam invenio : Ὁ δ' Ἀριστοτέλης καὶ τοῖς νικήσασι τὰ Παναθηναϊκὰ ἐλαίου τοῦ ἐκ μορίων γενομένου δίδοσθαι φησί . *Aristoteles scribit , etiam Victoribus Panathenaicis dari oleum ex moriis factum .* Μόριαι , ut non ignoras, oleæ Minervæ sacræ , quæ circa Academiam erant , propriumve hoc Athletarum præmium , ut Scholiastes Pindari innuere videtur : τοῖς Ἀθληταῖς τοῖς τὰ Παναθηναϊκὰ νενικηκόσι δίδοται ὑδρία ἐλαίου πλήρης (1) : an commune iis omnibus præmium foret , qui hisce in ludis vicissent , ignoro . Præterea *Coronis* , qui in Scena placuissent , donatos, apud Varronem reperio (2) . *Scenicas* Coronas Plinius , Svetonius , Synesius , aliique memorant . Factum id etiam Athenis persuadet Plutarchi locus de Philemone , & Alexi (3) . Φιλήμονα τὸν κωμικὸν καὶ Ἄλεξιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀγωνιζομένους , καὶ στεφανουμένους ὁ θάνατος κατέλαβεν . *Philemonem comicum , & Alexim certantes in scena, & coronatos mors comprehendit .* Corona hæc ex oleæ ramo fuit , si huc referenda Scholiastis Aristophanis

(1) *Sch. Pind. Nem. x.*
(2) *Var. L.L. lib. iv.*
(3) *Plut. An Sen. ger. Resp.* p. 785.

nis verba, quæ, loco non adnotato, recitat Bulengerus (1). Ε'ϛεφανώθη θαλλῷ τῆς ἐλαίας ἱερᾶς, ὃς νενόμιϛαι ἰσότιμος χρυσῷ ϛεφάνῳ. *Coronatus est ramo sacræ oleæ, qui corona aurea æque pretiosus æstimatur*. Quandoque etiam ex auro fuisse videtur; lego enim apud Tertullianum (2) *etsi præ gloria, ut Clidemus Atheniensis, dum ab Histrionibus ob præstantiam auro coronatur*. Sed hæc accuratius prosequi non est necesse. At quamvis propositum Victoribus præmium vulgare esset, ac tenue, *tenuis non gloria* victoriæ. *Hæc victoriæ signa, verum, quæ consequitur gloria, est quantivis pretii*, ajebat Solon Scythæ illi Anacharsi *oleaginas*, *apiacas*, aliasque ludorum coronas irridenti apud Lucianum (3). Quanti apud Græcos fieret scenicis in ludis vicisse (ut omittam, quod de Jone Chio narrat Athenæus, eum, quum Athenis Tragœdia simul & Dithyrambo vicisset, Chii vini cadum cuique civium dedisse) ex eo intelligi facile potest, quod earum diligenter Græcorum Historici meminerint, & quoties quis Victor, & quibus in ludis vicisset posterorum memoriæ commendaverint. Sic, ut aliquos hic referam, *undecies* vicisse *Magnetem* narrat Ano-

(1) *Buleng. de Theat. lib. 1. c. 50.*

(2) *Tertul. de Anim. c. 52.*

(3) *Luc. Gymn. n. 9. 10.*

Anonymus περὶ κωμῳδίας, Eudoxum Siculum Poetam comicum, *tres astycas* victorias, & *Lenaicas quinque* retulisse scribit Laertius (1): Aphareum *bis in Dionysiacis*, totidemque *in Lenæis* vicisse autor est Suidas, idemque Æschylum *terdecies* victorem fuisse refert, *vicies* Sophoclem, *quindecies* Astydamantem, *terdecies* Choerilum, totidem Antiphanem, *decies* Anaxandridem, & Eupolim; &, ut alios plurimos prætermeam, *novies* Cratinum. Neque vero dubito, quin, ut Fabricio etiam placuit (2), ad victorias hasce pertinuerit Aristotelis liber Νίκαι Διονυσιακαὶ inscriptus, ut Laertius refert. Vir magnus, non *Olympionicarum* dumtaxat & *Pythionicarum* seriem construxerat, sed *scenicas* etiam victorias collegerat: hujus libri speciem, ac veluti adumbrationem *Didascaliam* hanc nostram referre, si quis autumet, non ego hominem somniare dicam. At illud illustre etiam magis, quod non secus ac *Cyrrhensi*, *Marathonia*, *Salaminia*, *Platæensi*, aliisque insignioribus victoriis, ita & Tragœdorum, & Comœdorum victoriis tempora notabantur, cujus rei præclarum testimonium exhibent Græcorum epochæ, quas sæpe commemoravi:

Α'φ'

(1) *Laert. lib.* VIII. §. 90. (2) *Fab. B. Gr. lib.* III. *c.* 7.

Ἀφ' οὗ Αἰσχύλος ὁ ποιητὴς τραγῳδίᾳ πρῶτον ἐνίκησε Ἄρχοντος Ἀθήνησι Φιλοκράτους .... ita epocha LI. ἀφ' οὗ Σοφοκλῆς Σοφίλλου ἐκ Κοδώνου ἐνίκησε τραγῳδίᾳ ...... Ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀψηφίονος : ita LVII. ἀφ' οὗ Εὐριπίδης ἐτῶν ὢν ΔΔΔΔIII τραγῳδίᾳ πρῶτον ἐνίκησε ... Ἄρχοντος ... Διφίλου ... Ita LXI. Anaxandrides Comicus vicisse primum dicitur epocha LXXI. sequenti vero Astydamas.

XVIII.. Sed, ut ad Poetarum præmia revertar, non tenue, nec vulgare præmium *Antigone* nactus est Sophocles, si, ut nonnulli perhibent, hujus Fabulæ admiratione, quam anno III. Olymp. 84. docuerat, *Strategus* sequenti anno creatus est. At illud etiam præstantius, quod propositum a Lycurgo fuisse diximus iis, qui *Anthesterii*, seu *Chytris* vicissent: hos quippe Athenienſi civitate donari jussit, quod quanti fuerit, non est cur hic te doceam. Num porro idem præmium & iis etiam impertitum fuerit, qui *Astycis*, *Lenæis*, *&* *Panathenaicis* vicissent, ignorare me fateor. Sed neque illud satis scio, an, cum tres forent, qui victores renunciabantur, suum omnibus esset præmium, an illi dumtaxat, qui *primas* tulerat? Non indonatos abiisse, qui *secundo*, aut *tertio* loco fuerant, ex eo conjecturam fa-

facio, quod aliis in Ludis usurpatum video, &, ne longe abeam, Lycurgi Oratoris lege, ut Plutarchus refert in ejus vita, Neptuno ludi celebrati in Piræo, in quibus suum erat cuique præmium: Τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ κυκλίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν. διδόασθαι μὲν τοῖς νικῶσιν οὐκ ἔλαττον δέκα μνᾶς, τοῖς δὲ δευτέροις ὀκτὼ, ἓξ δὲ τοῖς τρίτοις κριθεῖσι: *Neptuno ludi in Piræo celebrentur choris cyclicis ad minus tribus: decem minæ ad minimum victori præmium esto: octo ei qui secundas, sex vero illi qui tertias obtinuerit*. Sed ad illud tandem, cujus hæc causa disputata a nobis sunt, veniamus. Quatuor, ut initio dicebam, *Didascalia* hæc nostra complectebatur 1. *Comicorum*, 2. *Archontum* eponymorum *nomina*, 3. *Fabularum*, quæ vicerant, *titulos*, 4. *Liberalium*, quibus Fabulæ actæ fuerant, *dies*. Hujus postremi nihil est reliquum in priori fragmento, nisi si quis illa ENA (1) interpretari velit EN Ἄστει, quod fieri posse non abnuo: prioris, quod ad Comœdos spectat, vix unius, aut alterius vestigia præbet diffractum marmor; reliqua paulo sunt uberiora. Optassem equidem interpretationem nostram hæc in membra partiri; at

E quum

(1) V. 2.

quum de priori nihil ſit, quod dici probabiliter queat, de ultimo multa jam diſputata a nobis ſint, eam, quam lapides ipſi exhibent, partitionem ſequar, & ſingulis quibuſque lineis, quid mihi probabilius viſum ſit, ſubjiciam.

Frag-

LXVII

Fragmentum I.

L. 1. . . . . ΠΙ ΑΝΓΙΟΧΙΔΟΥΚΥ	Olymp. 86. a. 2.
2. . . . . ΣΚΩΜΩΙΔΙΑΙ Δ ΕΝΑ	
3. . . . . . Μ ΩΙΔΙΑΙ ΕΠΙ ΤΙΜΟΚΛΕ	84. a. 4.
4. . . . . . ΕΠΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΤΥΡΟΙΣ	85. a. 3.
5. . . . . . . ΕΡΟΙΣ ΣΙΔΗΡΟΙΣ ΕΠΙ ΠΥ	
6. . . . . ΟΙΣ Ε ΕΠΙ ΑΝΤΙΟΧΙΔΟΥ	86. a. 2.
7. . . . . ΥΣΙΠΠΟΣ ΕΝΙΚΑΜΕΝ	
8. . . . . ΠΟΥ ΚΑΤΑΧΗΝΑΙΣ	
9. . . . . ΛΙΣ ΑΥΤΑΙΜΟΝΑΙΣΩΙ	
10. . . . . ΙΙΙΔΙΟΦΑΝΤΟΥ ΔΙΟΝΥ	96. a. 2.
11. . . . . ΤΕΙΕΠΙ ΝΙΚΟΤΕΛΕΟΥΣ	97. a. 2.
12. . . . . Ε ΕΠΙΛΥΣΙΜΑΧΟΥ	86. a. 1.
13. . . . . Ι ΕΠΙ ΜΟΡΙΧΙΔΟΥ	85. a. 1.
14. . . . . ΥΣ ΚΟΛΕΟΦΟΡΟΙΣ	

Fragmentum II.

1. . . . . ΕΠΙ ΧΙΩΝΟΣ ΜΑΙ	103. a. 4.
2. . . . . . ΔΙΟΝΥΣΟΥΓΟΝΑ	
3. . . . . . ΑΜΠΡΑΚΙΟ ΤΙΔΙ Γ ΕΝ . . .	
4. . . . . ΤΡΑΤΟΥ ΕΡΕΧΘΕΙΣ	
5. . . . . ΛΕΙ ΕΠΙ ΧΑΡΙ ΣΑΝΔΡΟ . . .	101. a. 1.
6. . . . . ΠΟΔΑΜΑΝΤΟΣ ΙΟΙ Ε . . .	—— a. 2.
7. . . . . ΟΔΥΣΣΕΙ ΕΠΙ ΚΗΦΙΣΟΔ . . .	103. a. 3.
8. . . . . . ΕΠΙ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΑΓ . . .	107. a. 3.
9. . . . ΞΙΠΠΟΥ ΛΗΝΑΙΑ ΕΠΙ . . .	
10. . . . ΟΙΩΙ ΕΠΙ ΝΑΥΣΙΓΕΝΟΥ . .	103. a. 2.
11. . . . . Ν ΑΣΤΕΙ ΕΠΙ ΧΙΩΝΟΣ . . .	—— a. 4.
12. . . . . ΕΙ ΕΠΙ ΑΓΑΘΟΚΛΕ	105. a. 4.
13. . . . . ΠΙ ΘΟΥΔΗΜΟΥΑ	106. a. 4.
14. . . . . ΟΥ ΑΝΤΕΡΩΤΙΙ	
15. . . . . . ΝΙΚΑ ΛΗΝΑΙΑ	
16. . . . . ΙΕΝ ΑΣΤΕΙ	
17. . . . . ΙΙΕΥ	
28. . . . . ΑΡ	

Lin. 1. & 6. ΑΝΤΙΟΧΙΔΟΥ.

XIX. *Antilochidem* Olympiadis 86. anno 1. Archontem memorat Diodorus (1); at regius Diodori codex, & Coislinianus in nova Wesselingii editione pro Ἀντιλοχίδου habent Ἀντιοχίδου; codicibus hisce Marmor hoc nostrum, utroque sane multo antiquius, accedit, eorumque lectionem auctoritate sua firmat, ut nullus jam Wesselingio dubitandi locus sit, num *Antiochidem* vulgato præferre oporteat.

Lin. 2. ΚΩΜΩΙΔΙΑΙ Δ ΕΝΑ.

Non temere *Comœdis* Lapidem hunc tribuisse me vox hæc Κωμωδία ostendit. Legendum fortasse . . . Κωμωδίᾳ Δ ἐνίκα *Comœdia quater vicit*. Tribus hisce elementis ΕΝΑ vocem ΕΝικΑ quadratarius compendio expressit. Sed nec displiceret, si quis literas hasce ΕΝ Ἄστει interpretaretur; ut sensus sit, Poetam, cujus hic nomen excidit, *Comœdia urbicis Dionysiacis* quater vicisse. ΕΝ ΑΣΤΕΙ videbis semel, atque iterum in secundo fragmento (2).

Lin. 3. . . . ΜΩΙΔΙΑΙ ΕΠΙ ΤΙΜΟΚΛΕους.

Quid vox Κωμωδία hoc loco sibi velit, non assequor. An Πρῶτος κωμῳδίᾳ ἐπὶ Τιμοκλέους

(1) *Diod. lib. XII. n. 34.* (2) *V. 11. & 16.*

κλέης ἐνίκα; Poetam ſcilicet, qui quater vicerat hoc anno IV. Olympiadis 84. quo *Timocles* Archon fuit, primum viciſſe, omiſſo Fabulæ nomine? An Fabula ipſa, quæ vicit, Κωμωδία inſcripta erat? Non auſim affirmare, conjecturæ tamen locum præbet *Phrynici* Fabula, Τραγωδοὶ inſcripta, cujus pluries meminit Athenæus (1). An tandem Αἰμωδία Fabula hæc inſcripta?

Lin.4. ΕΠΙ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΤΥΡΟΙΣ.

Σάτυροι Comœdiæ nomen, quæ Theodoro Archonte anno III. Olympiadis 85. vicit; cujuſnam fuerit, lapide detrito, ignorare cogimur. *Satyros* qui docuerint ex Comicis quinque apud antiquos invenio, *Anaxandridem*, *Cratinum*, *Ecphantidem*, *Ophelionem*, & *Phrynichum*. Horum *Phrynichus* Olympiade tentum 86. Fabulas agere cœpit, ſi vera narrat Suidas (2): Phrynicho junior *Anaxandrides*, quem anno II. Olympiadis CI. floruiſſe putat Voſſius (3). *Cratinum* poſt Olympiadem 86. viciſſe ait Anonymus Περὶ κωμωδίας: Κρατῖνος μετὰ τὴν ΠΕ' Ὀλυμπιάδα νικᾷ. Qua tamen Fabula, & quo Olympiadis anno vicerit Anonymus non docet. Eumdem anno IV. Olymp.88.

 Sa-

(1) *Athen.* VI. 3. VII. 9. XIV. 20.

(2) *Suid.* V. Φρύνιχος.

(3) *Voſ. de Poet. Græc.*

Satyris secunda tulisse præmia lego apud Aristophanem Grammaticum, cujus verba supra (1) recitavi. Si Anonymum de incepta jam Olympiade, non vero absoluta interpretari liceat, Cratinum hoc ipso anno Theodoro Archonte *Satyris* vicisse dicerem, atque anno III. Olympiad. 88. iisdem *Satyris secundum* fuisse; neque enim insolens, ut eædem Fabulæ bis subinde a Comicis agerentur. Adde quod ii tantum vicisse dicebantur, qui *primas* tulerant. Nihil tamen statuo, præsertim cum, si uni Comico tribuendæ sint lin.3.4.& 5. Cratinus hic esse nequeat. *Ecphantidis* porro, atque *Ophelionis* ætas mihi, aliisque incerta.

Lin.5. ΣΙΔΗΡΟΙΣ ΕΠΙ ΠΥ...

Delphos abibis, ea si te cura mordet, Phœbi oracula sciscitatum, quidnam Σίδηροι isti, ex quibus Comœdia hujus anni nacta est nomen. Vereor enim, ne nos Anticyram navigare jubeas, si, qui non ἐν ὅλμῳ ἐκοιμήθημεν, definire id audeamus. At quidquid sit, novam habes, atque hactenus ignotam Comœdiam. Quid illa vero ἐπὶ Πυ...? Legamne Πυθοδώρου, an Πυῤῥίωνος? Nam Πυθόκριτου anno III. Olymp. LXXI. & Πυθέαν anno I. Olymp. CI. eponymos hinc ni-

(1) §.11.

nimium distare arbitror. *Pyrrionem* anno I. Olymp. XCVIII. Archontem refert Diodorus (1). *Pythodoros* duos reperio, quos huc referre possis, alterum an. I. Olymp. 87. eponymum (2): alterum anno I. Olympiadis 94. Archontem fuisse memorant Xenophon & Lysias (3); quamvis hic annus a Diodoro, aliisque *Anarchiæ* nomine designetur, cujus rei causas dabit Corsinius (4).

Lin. 6. $\overline{\mathrm{E}}$.

Quid sibi velit numeralis hæc nota $\overline{\mathrm{E}}$? Incertus sum; an, quod superius de altera $\overline{\Delta}$ innuebam, Poetam quinquies vicisse? an Fabulam, quæ hoc anno stetit, *quintum* jam actam? Primum mallem; ut enim diximus, quoties quis vicerat, accuratissime publicis in monumentis notabatur. Sed alterum si quis malit, non repugnabo, eamdem enim Fabulam sæpius populo datam scio.

Lin. 7. . . . ΥΣΙΠΠΟΣ.

Comici hic nomen latet: Χρύσιππος legi posset, aut Λύσιππος. At *Chrysippum* Comicum nullum invenio. *Lysippum* inter Tragicos recensuit Delrio (5) qui, si Fabri-

(1) *Diod. lib. XIV. n. 107.*

(2) *Id. XII. n. 37.*

(3) *Xenoph. ἑλλ. II. 3. Lysias. Or. de sacr. oliva.*

(4) *Corsin. F. A. h. a.*

(5) *Delr. proleg. in Sen. p. 25.*

cio credimus, inter Comicos numerandus fuerat: ejus meminit Pollux (1): qua ætate vixerit nec Vossio, nec aliis satis liquet. Arcadem fuisse ait Fabricius in tertia Græcæ suæ Bibliothecæ editione: at Fabricium errare coegit Ursinus, qui *Lysippum* Græci lapidis

Ο.ΔΗΜΟΣ.ΕΧΟΡΗΓΕΙ.ΠΥΘΑΡΑΤΟΣ.ΗΡΧΕΝ.
ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ.ΘΡΑΣΥΚΛΗΣ.ΘΡΑΣΙΛΛΟΥ.Δ.ΕΚΕΛΕΥΣ
ΠΑΝΔΙΟΝΙΣ.ΑΝΔΡΩΝ.ΕΝΙΚΑ
ΝΙΚΟΚΗΣ.ΑΜΒΡΑΚΙΟΤΗΣ.ΗΥΛΕΙ
ΛΥΣΙΠΠΟΣ.ΑΡΚΑΣ.ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ

Tragicum Poetam arbitratus est; verum non Τραγωδοποιὸς, sed Χοροδιδάσκαλος fuit *Lysippus*, cujus hic lapis meminit, qui scilicet musicis in agonibus Chorum instituebat, ut recte a Wandalio (2) animadversum est. *Didascalos* tamen hosce, seu *Chorodidascalos* Poetas aliquando fuisse, & carmina, quæ a Choro vel saltabantur, vel cantabantur, componere potuisse, licet raro, non diffitetur Wandalius, firmatque non dubia Pausaniæ auctoritate. Nihil igitur ad Tragicos pertinet *Lysippus* ille, atque ab eo alius, cujus præter Pollucem, ut dixi, Athenæus, & Suidas meminerunt. Sed a Comicis delendi etiam *Pronomus* Thebanus, *Lysiades* Atheniensis, *Charilaus* Locrensis, *Char-*

(1) *Poll. lib.* VIII. §. 37.

(2) *Wand. diss.* VIII. c. 5.

Charchidamus Σώσιος, quos Fabricius, eodem autore Ursino, inter Comicos retulit: Χοροδίδασκοι namque fuerunt, uti *Pamphylus* Agnusius, cujus lapis alter apud Wandalium meminit.

Ib. ENIKAMEN.

Lego disiunctim ENIKA vicit, MEN... fortasse MENέλεω, aut MENαλίππω, aut MENαίχμαις, vel his similibus a syllaba MEN exordientibus Fabulis.

Lin. 8. . . . . ΠΟΥ.

Legendum fortasse ΘεοπόμΠΟΥ, vel ΓλαυκίπΠΟΥ, quorum ille anno I. Olympiadis 93. hic anno III. ejusdem eponymus fuit, ut scribit Diodorus (1).

Ib. ΚΑΤΑΧΗΝΑΙΣ.

Ignotæ hactenus, quod sciam, Comœdiæ nomen, latine dicerem *Derisoribus*. Καταχήνη apud Græcos pro *derisione* usurpatum Aristophanis, aliorumque auctoritate docent veteres gentis Grammatici. *Derisorem* Kircheriano hoc in Lapide invenio

FA. CHRYSOROTE
COCAIVS DERISOR
LIBAIRTIS LIBART. . .

Sunt

(1) Diod. lib. XII. n. 38. 43.

Sunt qui ſcenicum munus eſſe putent, & *Sannionem* interpretentur. *Sanniones* dici poſſe *Deriſores* non abnuo. Vereor tamen, ut *Deriſor* hoc loco officii nomen ſit; cognomen, ſeu, uti vulgo dicitur, *ſopranome* eſſe potius puto, ut ille apud Fabrettum (1), *L. Fabius Januarius, qui & Deriſor*: *Sanniones* inſcripta Nævii Fabula, cujus meminit Nonius, an ex Græca aliqua deducta fuerit, ignoro; ſuſpicari libet, quum Latinarum plurimas e Græcis deſumptas ſciamus.

Lin.9. . . . . . ΛΙΣ.

Comici nomen, & hic latet: an Ε'υπο-ΛΙΣ nobilis veteris Comœdiæ Poeta? Floruit ſane per ea tempora, quæ Didaſcalia hæc noſtra complectitur, atque anno ɪɪɪ. Olymp.88. Νουμηνίαις *tertias* tulit, uti in *Acharnenſium* Didaſcalia legitur: Ε'διδάχθη ἐπὶ Ε'υθυδήμου Α'ρχοντος ἐν Λυναίοις διὰ Καλλιςράτȣ, καὶ πρῶτος ἦν, δεύτερος Κρατῖνος χειμαζομένοις, ȣ̓ σώζεται τρίτος Ε'υπολις Νουμηνίαις. *Acta Euthydemo Archonte in Lenæis, egit Calliſtratus, & primus fuit, ſecundus Cratinus Hiemantibus, non invenitur: tertius Eupolis Neomeniis*. Idem anno ɪɪɪ. Olymp.89. Alcæo Archonte, Κό-λα-

(1) *Fabr. Inſcr. c. 4 11. n.189.*

λακκας docuit; anno autem ſequenti Archonte Ariſtione Αυτόλυκον, uti leges apud Athenæum (1).

Ib. ΑΥΤΑΙΜΟΝΑΙΣΩΙ.

Tertius hic ignotæ Comœdiæ titulus pluribus ex vocibus efformatus: non hoc ſane primum Græcorum in Fabulis exemplum; at quid ſibi velit, ex aliis libentius diſcam, nam quod utcumque probem non habeo.

Lin. 10. ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ.

Diophantes, cujus Diodorus (2), & Pauſanias meminerunt, eponymus fuit anno II. Olympiadis 96. quo contra Athenienſes, & Bœotos apud Coroneam gravi prælio ab Ageſilao pugnatum eſt (3).

Ib. ΔΙΟΝΥ . , . . .

Quin Comœdiæ nomen hic lateat nullus dubito; mutilam vocem facile complerem, ſi Comici nomen notum foret: at nihil certi ſtatuam, cum & hoc ignoretur, & plures ſint veterum Comœdiarum tituli, quos referre huc poſſis. Habes Διόνυσου Ariſtomenis, Antiſthenis, Eubuli, & Timoclis (4): Ariſtopha-

(1) *Ath. lib. V. 17. 18.*

(2) *Diod. lib. XIV. num. 82. Pauſ. lib. VIII. c. 45.*

(3) *V. Diod. l. c.*

(4) *Poll. III. §. 150. Athen. XIV. 1. Clem. Alex. Strom. VI.*

phani, & Magneti Διόνυσος tribuitur, at pro Ariſtophane, *Ariſtomenem* legendum cenſet Fabricius; de Magnete adhuc ſub judice lis eſt. Habes Διονύσους Epicharmi (1) Διονύσιον Dionyſii Sinopenſis (2) Διονυσαλέξανδρον Cratini ſenioris (3) Διονυσιαζούσας Timoclis (4) & Διονύσου γονὰς Polyzeli (5). Quænam ex his referri huc debeat, alii quærent: illud ego interim monebo, quæ acta hoc anno eſt Fabula, nec Cratini eſſe poſſe, nec Epicharmi, nec Antiphanis, nec Timoclis. Cratini quidem atque Epicharmi, quod Diophante Archonte vetuſtiores ſint; Antiphanis, & Timoclis, quod nondum in ſcenam, ut ſuſpicor, prodiiſſent. Cratinus paulo poſt Olympiadem 89. obiit, ut enim ait Lucianus (6), *Cratinus Comicus Poeta ſeptem ſupra nonaginta annis vixit, cumque verſus vitæ finem Pytinem docuiſſet, viciſſetque, non ita multo poſt obiit*. Acta eſt porro Pytine anno 1. Olymp. 89. αἱ πρῶται νεφέλαι (inquit Didaſcalia *Nubium* Ariſtophanis) ἐδιδάχθησαν ἐν ἄστει ἐπὶ Ἄρχοντος Ἰσάρχου, ὅτε Κρατῖνος μὲν ἐνίκα Πυτίνῃ, Ἀμειψίας δὲ Κόννῳ. Epicharmus, quem Hieronis Siciliæ Regis temporibus floruiſſe ait Chronicon

(1) *Ath. IV. 15.*
(2) *Id. XIV. 1.*
(3) *Id. IV. 32. Suid. v.* Βῆ. *Toll. VI. §. 48.*
(4) *Ath. VI. 1.*
(5) *Suid. V.* Πολύζηλος.
(6) *Lucian. in Macr. 25.*

con Græcum (1), quo anno obierit nemo tradit, quod sciam; grandævus sane obiit, nam & hunc annis septem supra nonaginta vixisse scribit Lucianus (2): Diophantis tamen tempora attigisse nequaquam censeo: legisse enim memini *Epicharmo* seni *Magnetem* juvenem collatum fuisse, *Magnetem* vero inter vetustiores antiquæ Comœdiæ Poetas recenset Fabricius (3): ejusdemque meminit Aristophanes *in Equitibus*, Stratocle Archonte habitis anno IV. Olympiad.88. ut supra docui. Cur porro Antiphanem, & Timoclem Diophante Archonte in scenam nondum prodiisse suspicer, illud in causa est, quod uterque Demosthenem subtilius inter δοῦναι, & ἀποδοῦναι distinguentem irrideat, hic *in Heroibus*, ille in *Neottide* (4).

Ὁ δεσπότης δὲ πάντα τὰ παρὰ τοῦ Πατρὸς
Ἀπέλαβεν, ὥσπερ ἔλαβεν: ἠγάπησεν ἂν
Τὸ ῥῆμα τοῦτο παραλαβὼν Δημοσθένης.

A. Herus a patre recepit omnia
Ille ut acceperat. B. gaudebat olim
Hoc verbo cum uteretur Demosthenes.

Hæc Antiphanes, quæ, ut citius, annis post Diophantem tribus, & quinquaginta scripta sunt. Ut enim Critici docent apud Fa-

(1) *Epist.56.*
(2) *Lucian. l.c.*
(3) *Fabric. B.G. lib.II. c.22.*
(4) *Ap. Athen.VI. I.*

Fabricium (1), Demosthenes anno II. Olymp. 109. de *Halonеso*, disseruit, atque Athenienses hortatus est, ut eam a Philippo Macedonum Rege, a quo occupata fuerat, reciperent, si *redderet*, minime vero si *daret*, quemadmodum leges apud Athenæum (2). At serius etiam *Neottidem* hanc Antiphanis actam fuisse ex iis ipsis, quæ recitavimus, manifestum esse opinor. Neque illud prætermittendum, quod idem Athenæus (3) narrat, Antiphanem Alexandro Magno Comœdias suas lectitare consuevisse. Alexandrum porro anno I. Olympiadis CXI. regnare cœpisse & pueri sciunt. Sed hæc omnia, quod nunc tandem animadverto, confirmat Anonymus *περὶ κωμῳδίας*, apud quem lego, Ἀντιφάνης .... Στεφάνου Ἀθηναῖος ἤρξατο διδάσκειν μετὰ τὴν ϛη Ὀλυμπιάδα: *Antiphanes Stephani filius Atheniensis docere cœpit* (fabulas nimirum dare) *post Olympiadem* 98. annis scilicet decem, ut minus, post Diophantem Archontem.

Lin. 11. & 12. ΕΠΙ ΝΙΚΟΤΕΛΟΥΣ. ΕΠΙ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ.

Nicotelem eponymum fuisse anno $\frac{1}{2}$ Olymp. 97. lego apud Diodorum (4). Lysima-

(1) *Fabr. l.c. c.26.*
(2) *Athen. l.c.*
(3) *Id. lib. XIII. c. I.*
(4) *Diod. lib. XIV. n. 97.*

ſimachi vero Myrrhynuſii eponymi anno ‡ Olymp.86. meminere Dionyſius Halicarnaſſeus, Plutarchus, Laertius (1), aliique. *Iſocrates Athenienſis*, inquit Dionyſius, *natus eſt ſexta & octogeſima Olympiade Archonte Athenis Lyſimacho*. At Diodorus hujuſce anni eponymum *Nauſimachum* appellat (2), quem Calviſius, aliique ſecuti ſunt. Noſtro hoc lapide Dionyſii, & aliorum *Lyſimachum* tueberis, & Diodori *Nauſimachum*, invito licet Nunneſio (3), Atticis e faſtis expelles. Contra vero Archontem anni 11. Olym.110. *Lyſimachidem* cum Diodoro appellabis (4); perperam quippe hujuſce anni Archontem Lyſimachum apud Laertium (5) vocari Menagius, aliique Criticorum conſentiunt.

Lin.13. ΕΠΙ ΜΟΡΙΧΙΔΟΥ.

Archontem hunc *Myrichidem* nonnulli vocant, idque Petitus probat (6). *Morichidem* dices hujuſce tui lapidis auctoritate. Meminit *Morichidis* Diodorus (7), eumque anno 1. Olympiadis 85. Archontem fuiſſe ſcribit.

Lin.

(1) *Dion. T.11. p.149. Plut. V.x. Rhet. n.x. Laer.111. §.3.*
(2) *Diod. lib.x11. n.33.*
(3) *Nun. V. Ariſtotel.*
(4) *Diod. lib.xv1. n.82.*
(5) *Laert. lib.1v. §.14.*
(6) *Pet. ad Leg. Att. p.79.*
(7) *Diod. lib.x11. n.29.*

Lin. 14. ΚΟΛΕΟΦΟΡΟΙΣ.

En quartum ignotæ Comœdiæ nomen, quod huic lapidi debemus. Κολεοφόρον interpretor *Hydriam ferentem* : nam & iſta ſubjecta huic voci notio apud Græcos ; κολεὸς, inquit Heſychius, ἡ θήκαι τȣ̃ ξίφȣς, καὶ λάρναξ, καὶ ΥΔΡΙΑ. Cur ita malim, cum aliæ ſint ejuſdem nominis ſignificationes, id cauſæ eſt, quod alias Comicorum Fabulas ſimili ferme titulo inſcriptas videam : Κανηφόρȣς Anaxandridæ, & Menandri, ὄνον ἀσκοφόρον Leuconis, καλαθηφόρους Eubuli, φιαληφόρȣς Anaxandridæ, & φορμοφόρους Hermippi. Panathenaicorum certaminum victores *olei hydria*, quod Athenis exportare liceret, quum aliud vetitum omnino foret, donatos fuiſſe, ſuperius dixi, & non uno veterum teſtimonio oſtendit Mrurſius (1). Ad hæc μετοικῶν filias Panathenaicis in pompis *hydrias* ferre debuiſſe docet vetus Atticorum lex apud Harpocrationem : Δημήτριος οὖν ἐν τρίτῳ νομοθεσίας φησὶν, ὅτι προσέταττεν ὁ νόμος τοῖς μετοίκοις ἐν ταῖς πομπαῖς, αὐτοὺς μὲν σκάφας φέρειν, τὰς δὲ θυγατέρας αὐτῶν ὕδρεια, καὶ σκιάδεια. *Demetrius igitur in tertio de legibus ait, quod lata fuit lex, ut inquilini in pompis, ipſi quidem alveolos fer-*

for-

(1) *Meurſ. Panath. c. 9.*

rent, eorum vero filiæ hydrias, atque umbellas. Legem hanc circa Peloponesiaci belli tempora, quum Athenienses prospero rerum suarum successu corrupti, insolescere ceperant, latam fuisse existimat Petitus (1); fortasse non male: at illud minus recte quod σκάφας *Ligones* reddidit. Assentior Perizonio (2), atque cum eo *Alveolos* interpretor. Num porro ὑδριαφόρας hasce lucis aliquid κολεοφόροις afferre possint, tu discuties, si voles, ego ad alterum lapidem explicandum accedo.

XX. Egregio hoc lapide Comicam Didascaliam exhiberi, dum tuo illustrando operam do, feliciter detexi, quo gratior esse ille nobis profecto debet, qui & suis nos copiis auxit, & eas ostendit, quas licet in manibus, atque ante oculos haberemus, misere ignorabamus. Hæc ita se habere facile agnoscet quisquis alterum cum altero componere mecum voluerit; sentiet is profecto illa Ἐρεχθεῖ, Ὀδυσσεῖ, Ἡρακλεῖ, quæ ad ludos *Erechtheo*, *Ulyssi*, atque *Herculi* sacros pertinere vir doctus censuit, *Comœdiarum titulos* esse, & *nomina*, quibus Poetæ adepti victoriam fuerant. Sed lapidem ipsum inspiciamus, Archontum tamen serie omissa, de qua recte Interpres disseruit.

(1) *Pet. ad Leg. Att. p. 26.* (2) *Periz. n. ad Æl. Var. VI, 1.*

Lin. 1. MAI . . . . .

MAI*νομένῳ* legerem, quo titulo inscripta Diphili Comoedia apud Pollucem (1). At quum *Diphilus* Sinopensis, de quo locutum Pollucem censeo (nam qui ante *Eupolim* scripsit ad haec sane tempora non spectat) quum *Diphilus* inquam inter *novae Comoediae* Poetas recenseatur, quae Alexandro Magno imperante florere cepit, Fabulas anno IV. Olympiadis 103., quo *Chion* Archon fuit, docere nondum coeperat: quocirca ἐπέχω.

Lin. 2. ΔΙΟΝΥΣΟΥΓΟΝΑ . . .

Lego Διονύσου γοναῖς: ita inscripta Polyzeli Fabula, cujus meminit Suidas (2), & Pollux: neque alia, quod sciam, apud veteres occurrit, quamvis *Bacchi natales* Poetarum somniis, & Mythologorum commentis celeberrimi fuerint. *Semeles* partum a Timotheo Milesio, qui Olymp. 97. obiit, celebratum sane novi; at illud non Comoedia, sed Poema fuit, Σεμέλης ὠδὶς inscriptum, in quo nulla Dei, qui nascebatur, ratione habita, adeo indecore, ac turpiter Semelem ejulantem Timotheus induxerat, ut illi crimini datum a Spartanis fue-

(1) *Poll. lib. X. §. 18.* (2) *Suid. V. Πολυζηλ, Poll. l. c. §. 109.*

fuerit. In veteri enim Spartani Senatus consulto ejectus Sparta dicitur, non solum quod antiquam Musicam novis inventis, sed etiam quod indecoris de Semeles partus figmentis juventutis animos corrupisset (1). Deorum natales a Comicis in Scenam productos non semel video, Ἀθηνᾶς γονὰς docuit Hermippus; Ἀφροδίτης Antiphanes, Nicophron, seu Nicophon, & Polyzelus; Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀπόλλωνος Philiscus, idemque *Jovis*, *Mercurii*, *Veneris*, & *Panis* natales in Scenam exhibuit, quibus addi etiam possunt Μουσῶν γοναὶ Polyzeli, quem semel, atque iterum nominavimus. E Tragicis vero unus est Timesitheus, qui Ζηνὸς γονὰς, quod sciam, docuerit. Qua aetate *Polyzelus* vixerit, invenire nondum potui: quocirca incertus sum, utrum illius an alterius sit Fabula, quam nostra haec Didascalia commemorat. *Polyzelum* anno II. Olympiad. CII. Archontem lego, biennio ante *Chionem*; at hunc esse *Polyzelum* Comoediarum scriptorem affirmare non ausim, nulla veterum auctoritate.

Lin. 3. ΑΜΠΡΑΚΙΟΤΙΔΙ. Γ̄. ΕΝ...

De numerali nota Γ̄. superiori in fragmento egimus. *Ambraciotis* femina huic

F 2 Fa-

(1) *Vid. Casaub. ad Athen. lib.* VIII. I.

Fabulæ nomen fecit . A quo acta fuerit ignotum, nullam exhibent hoc nomine Græcarum Fabularum *indices*. Ennii Fabulam *Ambracia* inſcriptam citat Nonius non uno in loco , eamque *Comœdiam* fuiſſe ſuſpicatur Hieronymus Columna (1) : *Ampraciotis* porro pro *Ambraciotis* non Scalptoris vitio tribuet, qui apud Stephanum Byzantinum (2) legerit ; *Hæc vox etiam ſcripta reperitur per* Π. *loco* B. *& Ampracia in uſu eſt, & Ambracia* : Quod vere a Byzantino obſervatum lapis hic confirmat , & Herodoti, ac Thucydidis hiſtoria , in qua Ἀμπρακιώτης plus vice ſimplici legiſſe me memini . *Liberalium* nomen, quibus acta *Ampraciotis* fuerat, ſculptum fuiſſe opinor poſt illa EN, quod marmore disfracto periit .

Lin.4. . . . . ΤΡΑΓΟΥ ΕΡΕΧΘΕΙ.

Audax *Erechthei* facinus , & triſtem exitum Euripides celebravit ; res ſane cothurno digna : idem factum fortaſſe a Sophocle , hunc enim verſum

Ναῦς ἡ μεγίστη κρεῖσσον ἢ μικρὸν σκάφος ,

Quærenda navis magna præ tenui ſcapha ; ex Sophoclis *Erechtheo* citat Stobæus , atque ex Stobæo Columna , Grotius , aliique proferunt : eumdem tamen in Euripidis Ere-

(1) *Colum. not. in Enn. p.432.* (2) *Steph. V.* Ἀ'μβρακ.

Erechtheum transtulit Barnesius, recte ne, an secus quærat qui volet. *Erechtheo* soccos aptavit Aristophanes, si modo recte Fabricius inter hujus Comici Fabulas *Erechtheum* Eusthatii auctoritate recensuit. Aptasse tamen non mirarer, commune enim hoc antiquis Comicis, ut tragicas res comicam in scenam producerent: non uno id exemplo Casaubonus (1) confirmat. Num vero Aristophanis sit *Erechtheus*, cujus iste lapis meminit, affirmare non audeo. At si sit, Eponymus, quo acta fuit Fabula, nec *Lysistratus*, ut Interpres suspicatus est, nec *Callistratus* esse potest, quorum hic anno II. Olymp.106. ille anno IV. Olymp.102. Archontes fuerunt. Non enim censeo Aristophanem ad hæc usque tempora aut vixisse, aut Fabulas docuisse; qui cum primum Comœdiis suis in scenam prodiit aperto nomine, & *Babilonios* dedit anno II. Olympiad.88. triginta, ut minus, annos natus erat. Nam, ut superius dixi, nemini, qui tricesimum saltem annum non attigisset, aperte in scenam prodire licebat. Legendum igitur Δημοϛράτȣ foret, qui anno IV. Olymp.96. Eponymus fuit, atque iterum, vel ejusdem nominis alius, anno III. Olympiadis 97., cujus Olympiadis anno IV. *Plu-*

 tus

(1) *Casaub. ad Athen. lib.VII. c.22.*

tus habita . Fabulam hanc omnium ultimam docuiſſe Ariſtophanem ait Anonymus in ejus vita , quo ſuperiora mirifice confirmantur . Niſi ſi quis id Ariſtophani etiam, quod Æſchylo (1) , datum velit , ut ſcilicet illius Fabulæ etiam poſt ejus mortem agerentur , & reportare victoriam poſſent ; quod neque negare , neque affirmare audeo. Ennii *Erechtheum* , cujus Gellius , Macrobius , & Feſtus (2) meminerunt , ab Euripide deſumptum fuiſſe cenſet Columna ; quid ego ? tunc a me intelliges , quum Fabulas haſce nactus fuero .

Lin.5. . . . . . ΛΕΙ .

Ἡρακ ΛΕΙ legit hoc loco Interpres : non improbo ; at æque bene legere potuiſſet Ἀχιλ ΛΕΙ , Εὐρικ ΛΕΙ , Διοκ ΛΕΙ , nam & *Achilli* , & *Euricli* apud Laconas , *Diocli* autem apud Megarenſes ſua erant Ludorum certamina . Nullus hic tamen Ludis locus ; trunca vox ad Comœdiam ſpectat , quam Ἡρακλεῖ, Ἀχιλλεῖ, Θεμιστοκλεῖ, Ἀνδροκλεῖ &c. interpretari æque poteris , quum plures extent his inſcriptæ nominibus Græcorum Comœdorum Fabulæ .

Lin.

(1) *Petit. ad Leg. Att. p.68.*
(2) *Macr. Sat. VI. 4. Gell. N. A. VI. 16. Feſt. V.* Neminis .

Lin.6. 101.

Io Inachi filia, hujus Fabulæ argumentum, quæ anno II. Olympiad. 101. Hyppodamante Archonte acta est. Tres apud veteres invenio, qui Fabulam hanc docuerint: Ex iis primus *Sannyrio* est veteris Comœdiæ Poeta, qui, ut Pearsonius putat (1), eadem, qua Aristophanes, ætate vixit: illius Fabulam, *Io* inscriptam, Suidas (2) commemorat, atque ab Athenæo citari ait; at in eo, quem nunc habemus, frustra requires, vel Librarii errore, vel Suidæ, vel temporum injuria. Chæremonem ἐν τῇ Ἰῷ laudat Athenæus (3), eumque tragicum Poetam Theophrasti auctoritate appellat; *Theophrastus in Erotico ait, Chæremonem Tragicum scripsisse &c.* contra Suidas, aliique non magni nominis Autores, *Comicum* vocant, quos nemo prudens Theophrasto præferet. Quo anno obierit non invenio, meminit ejusdem Aristoteles (4), ex quo facile suspicor ad hæc tempora pertinere illum posse. Ἰῷ in scenam a *Platone* Comico prolatam ex Athenæo, & Suida (5) intelligo: at quum duo fuerint hujus nominis

 Co-

(1) *Pearf. Vind. ep. S. Ign. part. II. c. 2.*

(2) *Suid. V.* Σαννυρίων.

(3) *Ath. lib. XIII. c. 9.*

(4) *Aristoteles Poet. c. 1.*

(5) *Athen. lib. XIV. 21. Suid. V.* Πλάτων.

Comici. quorum alter ad *veterem* Comœdiam, alter *mediæ* princeps fuisse perhibetur, cui tribuam incertus sum, præsertim quum utrius sint, quæ *Platonis* nomen præseferunt, dramata, non satis constet, ut Fabricius monuit. *Juniori* sane tribuenda erit, si nostra hæc Ἰὼ *Platonis* sit; seniorem enim qui anno III. Olymp.93. Κλεοφόντι *tertias* tulit, ad hoc usque tempus, ad annum scilicet II. Olymp.101. pervenisse non facile credo.

Lib.7. ΟΔΥΣΣΕΙ.

Et hoc ad *Ludos* Interpres transtulit: ego ad Comœdiam *Cephisodoro* Archonte anno III. Olymp.103. actam. Alexis, Amphis, Anaxandrides, Epicharmus, Eubulus, Theopompus *Ulixem* Fabulis celebrarunt suis. Ut enim recte Casaubonus animadvertit (1), *quæ de Ulixe historia fabularis continet, non solum Epicis, & Tragicis multorum poematum argumentum præbuerunt, sed etiam Comicis multarum Comœdiarum*.

Lin.8. ΑΓ . . . . .

Quum innumeræ sint Fabulæ, quæ ex hanc syllaba ΑΓ exordiuntur, ineptus profe-

(1) *Casaub. in Ath. lib. XV. c.18.*

fecto essem, si, quæ potissimum Apollodoro Archonte, anno nimirum III. Olympiad.107. acta sit, divinare vellem.

Lin.9. . . . . OI ΩI.

Et hic Comœdiæ nomen latet, sed plura sunt, quæ huic trunco aptari possint capita. Legi namque posset ΛουτροπOI ΩI, quo titulo invenio Anaxilæ Fabulam apud Pollucem(1), quam ab aliis Λυροποὶον ab aliis Μυροποιὸν, ab aliis Α'υροποιὸν nominatam refert Fabricius (2). Ε'κπωματοποιὸν Alexidis, Νυμφοποιὸν Sophronis apud eumdem Fabricium reperio. At *Sophron* si Euripidis, ut fertur, æqualis fuit, huc non pertinet; obiit, enim Euripides ex Arundelliano marmore Antigene Archonte anno II. Olympiad.93. (3), annis octo & triginta, ante Nausigenem, quo hæc Fabula acta fuit anno nim. I. Olymp.103.

Lin.14. ANTEPΩTI.

Anterotem Veneris, & Martis filium novi, num ex eo Fabula hæc sortita nomen sit, ignoro. Quid si ex *Timagoræ*, & *Meletis* morte, quam Pausanias narrat, desumptum Fabulæ hujus argumentum? *Meles* *Athe-*

(1) *Pll. lib.VII. §.167.*
(2) *Fabr. l.c.*
(3) *Epoc. 64.*

Athenienſis, inquit Pauſanias (1), *amatorem ſuum Timagoram, inquilinum hominem, faſtidiens, ut de ſummo ſaxo ſe abjiceret, juſſit. Timagoras, qui ſemper omnia, quæ puer imperaret; facienda putaſſet, animam etiam ipſam facile profudit: unde enim juſſus erat, impigre præcipitem ſe dedit; Meletem vero re cognita, ſuæ illum acerbitatis adeo pœnituit, ut ex eodem ſe ipſum ſaxo etiam dejecerit. Ex eo tam atroci rei eventu inquilini, ut in eo ipſo loco* Anteros, *Genius Timagoræ amoris vindex, coleretur, inſtituerunt*. Quamquam cothurno hæc potius, & tragica ſeveritate, quam ſocco, & comicis hilaritatibus dignum facinus. Ceterum qui *Anterotem* docuerit invenio neminem.

Lin. 15. . . . NIKA ΛΗΝΑΙΑ:

Lego ENIKA *Ληναῖα*, pro *ἐνίκα εἰς ληναῖα*, præpoſitione omiſſa, quod Græcis non infrequens. Fortaſſe etiam, ut non nullis in Lapidibus, *ἐνίκα ὀλύμπια παγκράτιον, ἐνίκα ἴσθμια δόλιχον*, ita noſtro hoc in marmore *ἐνίκα ληναῖα ἀντέρωτι*, *vicit Lenæa anteroti*, cujuſmodi locutionis exempla non deerunt. Sponte non quærenti occuriſſe putaveram, quum apud latinum Plutarchi In-

(1) *Pauſ. Att. 1. c. 30.*

Interpretem legerem in vita Isocratis *Aphereum* tragicum Poetam *bis Liberalia* vicisse: ast, ubi Græca consului, turpiter oscitasse Interpretem vidi, qui hæc, καὶ δὶς ἐνίκησε διὰ Διονυσίου καθεὶς, καὶ δὶ ἑτέρων ἑτέρας δύο ληναΐκας, interpretatus est, *bisque uno tempore vicit Liberalia*, *aliisque actoribus duas reportavit lenaicas*. Perperam; neque enim διὰ Διονυσίου ad *Liberalia* spectat, sed *Hypocritæ*, seu *Histrionis* nomen est, quo agente *Aphereus* duas reportavit victorias, non uno tempore, ut male καθεὶς explicat Interpres, sed *unam* post *aliam*. Suspicor tamen locum hunc corruptum, atque ita fortasse restituendum, διὰ Δίωνος εἰς ἄστυ, καὶ δὶ ἑτέρων &c. *bis vicit Dione* (Hypocrita) *urbicis*, & *aliis* (Hypocritis &c.). *Hypocritam*, seu Histrionem qui egerat, viceratque, non dissimulabant veterum *Didascaliarum* Scriptores; *Callistratum* & *Philonidem* Aristophanis Histriones memorat Comici Scholiastes, alterum in Didascalia *Acharnensium*, quam supra recitavi (1): alterum in Didascalia *Ranarum*, & *Vesparum*, quarum priorem dedi (2), posteriorem hic subjicio, uti a Palmerio emendata est. Ἐδιδάχθη ἐπὶ Ἄρχοντος Ἀμινίου (anno 11. Olympiad.89.) διὰ Φιλωνίδου ἐν τῇ πόλει Ὀλυμπιὰν λῶ β εἰς λη-

(1) §.XIX. (2) §.X.

ληναῖα, καὶ ἐνίκα πρῶτος Φιλονίδης, (δεύτερος...) προάγωνι, Γλαύκων πρέσβεσι τρίτος. Ut *Callistratus* igitur, & *Philonides* Aristophanis Histriones fuerunt, ita fortasse *Dion* Apherei. Hæc dum scribo, illa subit animo cogitatio, an non illis ΞΙΠΠΟΥ ΛΗΝΑΙΑ (1) Histrionis nomen lateat Α'ναξΙΠΠΟΥ, puta, quo agente, Poeta, quisquis fuerit, *Lenæis* vicerit: patrio enim casu Histrionis nomina in *Didascaliis* efferuntur, ut ex iis, quæ protuli, satis patet. Ut ut sit, illa διὰ Διονυσίου Plutarchi ad *Liberalia*, me autore, nequaquam referes.

XXI. Hæc habui, optime Marini, quæ de utroque Lapide, & de utraque *Didascalia* commentarer. At quid ego duplicem *Didascaliam* statuo? Una est, mihi crede, atque ad unam eamdemque utrumque fragmentum pertinet. Eadem marmoris species, eademque characterum forma, unum idemque monumentum esse, etiam me tacente, aperte testantur. Præclarum, & quantivis pretii Κειμήλιον, quo uno veterum Comœdiarum *indices* sex augere Fabulis possumus, videlicet Σιδήροις, Καταχήναις, Α'υτκμονκίτω, Κολεοδόοοις, Α'υπραχιόπδι, atque Α'υτέουπ; quas actas nemo umquam sciret, ni Lapides hosce in apricum tan-

(1) *Lin.* 9.

tandem noſtra ætas protuliſſet . At duo fortaſſe a me quæres, primum cur temporis ordinem illius Autor neutiquam ſervaverit, alterum quum triplex foret Tragicorum, & Comœdorum victoria, uti ex *Didaſcaliis*, quas protuli, manifeſtum eſt, cur idem nequaquam commemoraverit, quam quiſque adeptus victoriam fuerit, *primam* ne, àn *ſecundam*, an *tertiam*? His ego abunde, opinor, ſatisfacerem, ſi integra ad nos *Didaſcalia* perveniſſet: at quum adeo trunca ſit, & mutila, quid certe proferre poſſim, non intelligo. Ne nihil tamen dixiſſe videar, primum quidem ſactum reor, quod *Poetarum*, non temporis habita ratio ſit, cujus rei indicium præbet, ni fallor, *Antiochidis*, & *Chionis* nomen bis occurrens, utrobique enim de eodem Poeta agi veriſimile neutiquam exiſtimabis. Quinam porro, & quot ſint Poetæ, quorum hic victoriæ notantur, ineptire mihi viderer, ſtatuere ſi vellem. Annos duos & nonaginta *Didaſcalia* iſta complectitur, ab anno ſcilicet IV. Olympiadis LXXXIV., quo *Timocles* Archon fuit, ad annum III. Olymp. CVII. *Apollodori* Archontis nomine inſignem. Hoc temporis intervallo *vetus Comœdia*, non ea quæ a *Suſarione* invecta fertur, ſed quæ Periclis ætate orta perhibetur, maxime floruit, &

cum

. . . . cum sævus apertam
In rabiem verti cœpit jocus, & per honestas
Ire domos impune minax

cecidit, sublato choro; atque ejus locum *media* occupavit. Antiquæ illustriores perhibentur *Aristophanes*, *Aristomenes*, *Cratinus*, *Eupolis*, *Amipsias*, *Phrynicus*, *Plato Senior*, *Nichocares*, *Nicophantes*, *Alcæus*, *Archippus*, *Crates*, *Pherecrates*, *Eubulus*, qui *antiquæ*, & *mediæ* veluti quidam terminus, ac limes, *Anaxandrides*, *Alexis*, aliique, quos numerare & molestum, & inutile. Ad alterum quod spectat, si ex aliis Græcorum Agonibus conjecturam facere licet, illas hic tantum Fabulas commemorari arbitror, quæ *prima* præmia retulerunt. Ut enim Spanhemius recte docuit (1), & dixisse jam memini, vetus fuit, & recepta sacris in Græcorum Agonibus consuetudo, ut is dumtaxat victor diceretur, qui *primam*, non autem qui *secundam*, aut *tertiam* palmam consecutus fuerat. Firmat hæc, si quid video, vox ἐνίκα, quæ utroque in fragmento occurrit; atque hinc suspicandi locus marmoream hanc *Didascaliam* Atheniensi in Theatro positam, & collocatam fuisse, ut Victorum nomina immortalitati consecrarentur: quemadmodum Olym-

(1) *Spanh. ep. 1. ad Morell. p. 73.*

Olympico in Gymnasio *Olympionicarum* nomina ab Elidensibus conservata narrat Pausanias (1). Sed quid ego te Athenis in Peloponnesum transfero? Annon Tragicorum plurium, Comoedorumque statuas Atheniensi in Theatro positas idem Pausanias narrat (2)? *Ad Theatrum Bacchi Fanum, in Theatro statuæ Tragicorum, & Comicorum sed obscuriorum multæ: nam, Menandrum si excipias, nullus ex clarioribus. Ex illustrioribus Tragicis est Euripides & Sophocles, quippe Æschyli quidem statua facta esse mihi videtur multo post ejus excessum*. Quidni ergo una cum Statuis, & nomina, & victoriæ positæ? Sed non est cur conjecturis hisce diutius te detineam. Vale.

(1) *Pauf. lib. VI. c. 6.* (2) *Id. lib. I. Att. c. 21.*

AD.

ADDENDA AD §.x.

Dionysia κατ' ἀγροὺς eadem ac *Lenæa*, *Anthesterionem* vero mensem a *Lenæone* omnino alium fuisse pluribus adversus Seldenum disputatum a me est: recte ne an secus aliorum erit judicium. At quando David Ruhnkenius Seldeni opinionem novissime propugnare aggressus, rem ita se demonstrasse putat, ut nullus jam amplius dubitandi locus relictus sit; placet hic eorum, quæ protulit, momentum ac pondus examinare. Fecissem sane suo loco, si novam *Hesychiani Lexici* editionem, cujus in *Auctario emendationum* ea de re non paucis differit, nactus antea fuissem.

Ac primo Vir doctus eos, qui *Ruralia* eadem ac *Lenæa* esse arbitrati sunt, ex male intellecto Aristophanis loco in errorem inductos statuit: Comicus hic Acharnens. v.201. inquit.

Ἄξω τὰ κατ' ἀγροὺς εἰσιὼν Διονύσια.
Domum ingressus, agam ruralia Dionysia.

v.251.

Ἀγαγεῖν τυχηρῶς τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια:
Celebremq; hodie feliciter ruralia Dionysia:

At idem ejusdem Fabulæ v.503. ait

Ἀυτοὶ γὰρ ἐσμὲν, οὑπὶ Ληναίῳ τ' ἀγών.
Soli enim sumus, ac Lenæus agon agitur:

et

& v.1553. & 54.

Ὅς γ' ἐμὲ τὸν τλήμονα
Ληναῖα χορηγῶν, ἀπέλυσ' ἄδειπνον.

Me miserum, Lenæa celebrans sivit incoenatum abire.

Quis non credat τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια, & Ληναῖα *promiscuè ab Aristophane dici?* .... *Enim vero tantum abest, ut inde conficiatur* ruralia Liberalia, & Lenæa *idem festum fuisse, ut illi ipsi loci accuratius excussi discrimen, quod inter hæc duo Festa fuit, clarissime demonstrent. Scena hujus Fabulæ Athenis est, habentur comitia de maximi momenti rebus: adsunt Acharnenses, in his Dicæopolis, qui longi belli pertæsus, cæteris bellum præseferentibus, pacem sibimet soli a Lacedæmonibus comparat, qua impetrata gaudio exultans, Athenis avolat in pagum suum Acharnam, ibique celebrat* τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια, *quæ propria erant pagis* .... *mox Athenas reversus cum Athenienfibus Lenæa celebrat, eorumque mentionem facit v.503. nam hoc drama Lenæis editum* .... *Hanc Aristophanis interpretationem nescio an quasi per nebulas viderit Joan. Seldenus* ... *Maneat igitur a* Ληναίοις *diversa fuisse* κατ' ἀγροὺς Διονύσια ....

Secundo sequitur, ut de tempore, quo

G Le-

Lenæa celebrata sunt, dicamus. Hesychius eorum celebrationem in Lenæone ponit; Lexicon Mss. Rhet. in Gamelione: Διονύσια: Ἑορτὴ Ἀθήνησι Διονύσου: ἤγετο δὲ τὰ μὲν κατ' ἀγροὺς μηνὸς Ποσιδεῶνος: τὰ δὲ λήναια Γαμηλαιῶνος. τὰ δὲ ἐν ἄστει Ἐλαφηβολιῶνος. *Lenæonis nomen postquam semel ad Jones transiit, & Anthesterioni locum fecit, rarius in Atticorum monumentis reperitur; nec memini me illud alibi, præterquam apud Aristidem Tom.* 1. *p.*280. *legisse. Hesychius vero Lenæorum tempus signans, magis consentaneum, Lenæonem, qui a Lenæis nomen invenisset, quam Anthesterionem, appellare censuit. Ac nescio, an hujusmodi insolentia librarium lexici Rhet. Mss. moverit, ut* μηνὸς ληναιῶνος *mutaret in* Γαμηλαιῶνος, *vel* Γαμηλιῶνος: *Sed utcumque ea lectio manarit, falsa est . . . Nam Lenæorum solemnitatem in Lenæonem, vel Anthesterionem incidisse magno consensu veteres tradunt, Hesychius* ληναίων μὲν *&c. quem locum Hesychius excerpsit ex veteri Grammatico, enarrante Hesiodum* Ἔργ. καὶ Ἡμ. *vers.*504. . . . *In Anthesterione hoc festum etiam collocat Philostratus V. Apol.* IV. 21. . . . . *accuratius Thucydides* II. 15. *solemnitatis tempus finiit ipso die, qui est* XII. *Anthesterionis, commemorando...*

do . . . . At in hoc ipsum Lenæorum tempus, & diem adeo incidunt Anthesteria vel Πιθοίγια, χόες, χύτροι, *quæ Anthesteriorum partes dicuntur ab Apollodoro apud Harpocrat. v.* χόες, *& apud Scholiast. Comici ad Achar. v.960. . . . : Quid igitur? an Anthesteria eadem fuerunt, quæ Lenæa, sive quæ in Limnis agebantur, sicut Anthesterion idem mensis fuit, qui Lenæon? Ita visum Scaligero, Casaubono, Seldeno, Petavio, quamvis nullo certo testimonio nixis. Nos rem ex uno Aristophane ita demonstremus, ut nullus dubitationi locus relinquatur. In Acharnensibus v.960. Lamachus sibi jubet impertiri turdos ad* χόας, *qui tum maxime celebrabantur*

Ἐις τοὺς χόας ἀυτῷ μεταδοῦναι τῶν κιχλῶν:

cum quo versu jungendus v.1209.

Τοῖς χουσὶ γάρ τις ξυμβολὰς ἐμπράττετο:

Quippe Chois exigebat quidam symbolas:

Præterea v.1075. Bœotii sub illud ipsum Bacchi festum in Atticam excursionem fecisse dicuntur,

Ὑπὸ τοὺς χόας γὰρ καὶ χύτρους ἀυτοῖσι
Τὶς ἤγγειλε λῃστὰς ἐμβαλεῖν Βοιωτίους.

Nam sub Choas, & Chytros ipsos
Quidam modo retulit latrones incurrere
Bœotios.

Quid ex hoc temporis indicio cogi potest?

Nempe Fabulam editam esse in festo χόων : *at ex v.*503. *&* 1153. *in Lenæis editam esse liquet : est igitur luce clarius* χόας *partem esse Lenæorum : Lenæa nihil differre ab Anthesteriis . Ranas Aristophanes docuit in iisdem Lenæis , at ipso dramate vers.* 217. *& seqq. Fabula in* χύτρων *festo acta dicitur .*

Ἣν ἀμφὶ Νυσήιον Διὸς
Διόνυσον ἐν λίμναισιν ἰαχήσαμεν:
Ἡνίχ' ὁ κραιπαλόκωμος
Τοῖς ἱεροῖσι χύτροισιν·
Χωρεῖ κατ' ἐμὸν τέμενος λαῶν ὄχλος
Quis ante Nissejum Jovis
Dionysium apud Limnas canere solemus :
Ebria cum populorum
Turba frequentibus ollis
Sacrum nemus in meum procederet .

Ubi ἰαχήσαμεν *intelligendum est* cantare solemus . *Ex hoc etiam loco efficitur id , quod volumus , Lenæa comprehendere* χύτρους . *Verum si* χόες , *&* χύτροι *partes sunt Lenæorum cur Alciphron* II. 3. *p.*230. χόας *a Lenæis , cur Hyppolochus apud Athenæum* IV. *p.*130. *Ælianus H.A.*IV. 43. *Diogenes Laertius* III. 56. χύτρους *a Lenæis distinguunt ? nos , ubi veterum testimoniis destituimur , non pœnitet hanc conjecturam sequi . Etsi Lenæa , vel Anthesteria , tamquam genus , complectebantur*

tres

tres formas Πιθοίγια, χόας, χύτρους; *tamen præter illas, quarta etiam forma fuisse videtur per eminentiam quamdam dicta* Ληναῖα, *cujus solemnitati dicatus fuerit peculiaris dies, forte* x. *vel* xiv. *Anthesterionis. Venit etiam in mente* Πιθοίγια *alio nomine* Ληναῖα *appellari potuisse, propterea quod prima Lenæorum die agebantur. Quod si nobis duplices* χόας, & χύτρους, *alios in urbe, alios in agris celebratos, fingere liceret, ut finxit Perizonius ad Aelianum H. V.* 11. 41. *nihil hæreremus: Sed veteres ignorant hæc duplicia festa.*

Hæc Ruhnkenius, non tanti profecto, ut nostra relinquere cogamur, & eorum, quæ scripsimus, pœnitere. Nam quod ad illud attinet, quod priori loco disputabat, ex ipso nimirum Aristophane apertissime colligi, *Lenæa* alia esse a *Ruralibus Dionysiis*; id perperam conclusum dico, quod ut ostendam non multis egeo.

Lenæa, quæ eadem ac *Anthesteria* esse vult Ruhnkenius, Anthesterione agi oportuit, *octavo* nimirum Attici anni mense; in eum siquidem Anthesteria incidebant. At *Ruralia*, ut idem fatetur, atquę omnes consentiunt, Posideone agebantur, qui *sextus* ejusdem anni mensis est. Quocirca

 duo

duo saltem menses inter utrumque festum interjecti erant. His porro constitutis, illud sequitur, ut duorum mensium spatium illa Acharnensium Fabula complexa sit: *Dicæopolis, pace impetrata, Athenis avolat in pagum suum Acharnam; ibique cum familia Ruralia celebrat.* Posideone nimirum mense, neque enim mense non suo celebrasse Ruhnkenius dicet; *mox vero Athenas reversus cum Atheniensibus Lenæa celebrat*; nempe Anthesterionis x. vel xiv. die. Non leve sane peccatum contra Dramaticas leges, *quæ uno Solis ambitu actionem* contineri jubent. Aristophanem, ut ut quandoque exlex fuerit, tam turpiter hac in Fabula peccasse, nemo hactenus Criticorum, quod sciam, docuit, nec facile puto: mecum profecto sentiet, qui locum illum attente leget; nullum illic hujusce rei indicium.

At *Lenæa Anthesterione* acta. Id, si Ruhnkenio credimus, magno consensu veteres tradunt, Hesychius præsertim, Philostratus, & Thucydides. Nollem sane Thucydidem, & Philostratum tamquam prædes vir doctus protulisset. Nam Philostratus *Dionysia* quidem *Anthesterione* mense acta scribit; at hæc *Lenæa* fuisse non dicit. Thucy-

cy-

cydides vero sic ait loco citato ; *in ipsa Arce sunt & aliorum Deorum delubra , & quæ sunt extra ab hac Urbis parte potissimum visuntur . . . Bacchi in Limnis , in cujus honorem Bacchanalia vetustiora celebrantur* XII. *die mensis Anthesterionis , quemadmodum nunc quoque Jones ab Atheniensibus oriundi , ex recepto ritu celebrare solent* : ubi de *Lenæis* ne γρῦ quidem . Hesychii locum Ληναίων μὴν &c. supra ponderavimus : nihil ex eo certi inferri potest . Lexicographus , dum quærit quem locum in Bœotorum anno obtineret Lenæon , vetustissimus eorumdem mensis, Plutarcho visum ait *Bucatium*, aliis vero *Hermæum* : horum sententiam ut probabili aliqua conjectura fulciret , subdit, Athenienses *Hermæo* mense Lenæa celebrasse . At Boeotos mensem suum *Lenæonem* nominasse , quod Athenienses *Anthesterione* mense , qui Hermæo respondebat , *Lenæa* agerent , est oppido ridiculum . Athenis vero Lenæa eo mense acta nullatenus censeo . *Dionysia* eo quidem celebrata , sed ea, quæ *Anthesteria* dicebantur , quæ fortasse Hesychius cum *Lenæis* eo loco confudit , ut Boeotici mensis etymon explicare posset . At de hoc etymo satis superius dixi . Rhetorici porro lexici auctoritatem iis , quos

jam protulimus, scriptoribus non equidem anteferam.

Urget tamen Ruhnkenius, & *Lenæa* eadem cum *Anthesteriis* esse ita se ex uno Aristophane demonstraturum spondet, ut nullus deinceps dubitationi locus relinquatur. Vereor enim vero, ut quod recepit, effecerit. Quæ ex Comico allata ab eo sunt, id unum efficiunt χόας, & χύτρους in *Lenæis* usurpata, at illud probandum fuerat, hæc in Anthesteriis dumtaxat adhibita. quid si *Lenæis*, atque *Anthesteriis* χόες, & χύτροι communes fuerunt? Quid si utrisque in Ludis acti celebratique sint? Nam quod duplices χόας, & χύτρους veteres ignorasse velit Ruhnkenius, negari id non temere potest. Manifesta hujusce rei indicia præbet, me judice, Aristophanes in hac ipsa *Acharnensium* Fabula. Ut enim ex Dramaticis legibus, quæ uno solis ambitu Fabulam concludunt, *Ruralia*, & *Lenæa* unum idemque festum diem esse paulo ante efficiebam, sic ex iisdem illud statui jure potest, duplices fuisse χόας, & χύτρους, quorum alii *Lenæis*, seu *Ruralibus*; alii *Anthesteriis* haberentur. Nisi, si quis fortasse malit, exlegem quandoque Comicum *Lenæis* id tribuisse, quod *Anthesteriis* dumtaxat usurpari

ri ſolebat. Haberet is ſane veteres Græcorum Scriptores Alcyphrontem, Ælianum, Hyppolochum, Diogenem Laertium, quibus ſe tueretur: hi enim, Ruhnkenio ipſo fatente, *Lenæa* a *Chytris* aperte diſtinguunt, atque utriſque Tragœdorum, Comicorumque certamina commiſſa teſtantur. Quorum hoc, qui attentius conſideret, non his facile acquieſcet, quæ contra allata a Ruhnkenio ſunt: *Lenæa* videlicet, vel Antheſteriorum *quartam* veluti *formam* fuiſſe, cui x. vel xiv. menſis dies dicatus foret (quod ante ipſum ſuſpicatus fuerat Corſinius) vel Πιθοίγια alio nomine *Lenæa* vocata fuiſſe. Quæ, dum ſine ullo veterum teſtimonio comminiſcitur, negare nos æquo animo patiatur: neque enim facile credimus *Tragicos*, *Comicoſque Agones* intra triduum, aut quatriduum bis actos fuiſſe: quod ſane conſequens ſit oportet, ſi *Lenæa* vel eadem ſint, ac Πιθοίγια, vel x., aut xiv. Antheſterionis die celebrata ſint. Nullum apud veteres hujuſce rei veſtigium; nec ſatis ſimile vero videtur.

SYNOPSIS.

§. 1. Didascaliæ quid ? Docebant quæ Fabulæ a Tragicis, & Comicis commissæ forent, quibus ludis, quove anno vicissent, a quibus scriptæ.

§. 2. Didascalia marmorea in urbe reperta: alia huic similis nunc primum agnita, quæ Athletis tributa fuerat.

§. 3. Tragicorum & Comicorum certamina quando primum instituta ? An Thespidis ætate ? Negat Plutarchus, cui assentitur Casaubonus: affirmare videntur Chronicon Parium, Dioscorides, & Suidas: quo pacto conciliari possint; circa Olympiad. LIV. fortasse instituta, omnino ante LXX.

§. 4. Quater in anno habiti scenici Agones, Panathenæis, & tribus Liberalibus. Trina apud Athenienses Liberalia, Anthesteria, Rustica, & Urbana. Casauboni, & Seldeni de Anthesteriis opinio rejecta.

§. 5. Num statim quater in anno habita sint scenica certamina ? In Panathenæis serius certatum. Aristophanis ætate Anthesteriorum certamen actum negat Palmerius: non satis id confirmat Didascaliarum silentium:

tium:intermissum aliquandiu satis probabile; restitutum Lycurgi Oratoris lege : Euripidis ætate nondum sublatum . In Piræo Anthesteria acta . Falsa Petiti opinio , quæ Anthesteriorum agonem anno 111. Olymp. 93. primum actum statuit : non id Aristoteles docuit .

§.6. Lenæa, certamina quænam ? Eadem ac Anthesteria censent Seldenus , Longruæus , & Corsinius : negant Petitus , Palmerius, Spanhemius. Seldeni opinio rejecta: Lenæa eadem,ac Rustica;vocis etymon rusticum : in agris acta, uti Rustica . Chytri agones iidem, ac Anthesterii , diversi a Lenæis . Thrasylli , Æliani , atque Athenæi testimonium . Lenæa olim in plaustris acta , uti Rustica : insignis Demosthenis locus . Petiti interpretatio , atque explicatio rejecta : Theatrum in Piræo extructum : in eo Tragicorum certamina Socratis ætate acta .

§.7. Expenduntur Hesychii loca a Seldeno objecta . Prior Hesychii locus corruptus : Heinsii emendatio . Lenæus mensis idem ne fuerit,ac Anthesterius: affirmat Seldenus , aliique ; negant Petitus , Spanhemius &c. Petiti correctio non satis probabilis : Anthesterion mensis alius a Lenæone; contrarium a Prideauxio demonstratum fal-

so

so putat Corsinius. Anthesteria hieme labente, seu veris initio habita; Lenæa autumno, seu potius hieme imminente: Scholiastis testimonium. Lenæa Posideonis initio acta Diodori Siculi auctoritate firmatur. Dionysii Senioris Siciliæ Regis cum Carthaginiensibus induciæ hieme instante: victoria in Lenæis Athenis relata; Regis hac de re gaudium, morbus, mors. Anthesteria vernum in tempus incidisse ex eo efficitur, quod Anthesterion vernus mensis fuerit: duplex Plutarchi locus, Demosthenis testimonium. Romanorum annus Græcis Scriptoribus non satis perspectus: Anthesterionis etymon: Theodori Gazæ opinio rejecta.

§.8. Alter Hesychii locus: hic Anthesterionem eumdem, ac Lenæonem, nequaquam probat: incertum quem mensem Lenæonem dixerit Hesiodus: quicumque fuerit hiemalis fuit. Bucatius primus Bœotorum mensis. Lenæi vocabulum non semper Liberalia designat. Cur Boeoti Lenæonem dixerint non satis constat: plures ea de re Autorum sententiæ: Smyrnæorum, atque Jonum Lenæon alius ab Attico Anthesterione; Gamelioni respondisse videtur Lenæon Cyzicenorum mensis. . . . .

Ter-

§.9. Tertius Hesychii locus: Petiti rejecta emendatio: Autoris correctio: Quartus Hesychii locus; improbatur Petiti explicatio, item Spanhemii opinio: Autoris emendatio. Lenæum Bacchi templum in agris, Scholiastis testimonium; in agris etiam fortasse extructum theatrum Lenæorum, seu Rusticorum causa.

§.10. Eorum, quæ hactenus disputata, anacephalæosis.

§.11. Cur Scenici agones in Panathenæis? Bacchi cum Minerva congnatio: Diodori, & Nonni testimonium.

§.12. Certaminum Scenicorum leges: Nemo Comicorum prodire in scenam poterat quadraginta, aut triginta annis minor. Poetas Fabulas suas Magistratibus, antequam agerentur ostendisse, ait Vossius: hoc sane voluisse videtur Plato; non satis certum quo tempore lata hæc lex fuerit, si modo lata. An Morichides Archon Comœdias sustulerit, easque triennio post Euthymenes restituerit? Affirmat Scholiastes Aristophanis; contrarium ostendit Didascalia nostra. Magistratui in Comœdiis convicium palam facere, atque aliquem expresso nomine lædere, Athenis vetitum: quo anno lata utraque lex fuerit: Syracusius, seu Antimachus po-

poſterioris legis auctor : αὐτοπρόσωπος κωμῳδεῖν vetitum ; num lege Antimachi : Platonis locus .

§.13. Conſtituti Judices , qui de Fabulis ſententiam ferrent : Comicorum Judices quinque ; an idem ſemper numerus ? Luciani locus ex Harmonide . Tragicorum Judices decem fuiſſe cenſent Petitus , Faber , aliique , quorum opinio rejicitur : Plutarchi ex Cimone locus , non bene intellectus, explicatur. Μνήμη pro γνώμη fortaſſe irrepſit in Plutarchi textum . Strategi decem Athenis : num primum Cimone imperatore creati ? cenſuit Potterus , at falſo : Herodoti , & Cornelii Nepotis teſtimonium .

§.14. Utrum Cimon Tragicorum certamen , & judicium inſtituerit ? Sigonii, aliorumque hac de re error . Certaminum Judices jurati ; antequam judicium , & ſententiam proferrent, Diis ſacrificabant . Ariſtophanis de utraque re teſtimonium ; agendi, docendique ordo ſortito Poetis præſcriptus : Tanaquilli Fabri opinio rejecta . Judices non ſemel jusjurandi religionem violaſſe : conſtituti alii Judices , ad quos appellare liceret .

§.15. Quot Fabulis Tragici certarent : initio unica certaſſe videntur : non multo poſt

post quatuor : hinc veterum *Tetralogiæ*, ultima Satyrica, quæ ludicra, a Pratina excogitata primum fertur. Thespidi tribuere videtur Horatius. Xenocles Tragicus a Dodwello, & Corsinio perperam inter Olympionicas relatus : nullus in Olympiis ante Neronem Tragœdis locus. Nero primus Tragicorum certamina contra legem in Olympia induxit : Apollonii apud Philostratum ea de re testimonium. Tragœdi in Pythia inducti, serius tamen : Plutarchi locus.

§.16. *Tetralogiarum* Tragœdiæ affinis argumenti fuisse perhibentur ; atque ea de causa toti *Tetralogiæ* nomen datum : Philoclis Pandionis, Æschili Orestia hujusmodi : an id semper factum ? Sophocles semel tantum *Tetralogiam* docuit ; idque cum primum in scenam prodiit : unicam deinde Fabulam dedit. Quid *Trilogiæ* ? satyrica sæpe omissa in Didascaliis.

§.17. Victorum præmia quæ ? Ficuum canister, vini dolium, Tripus, seu poculum, Hircus Victoribus antiquitus dati : veterum de his testimonia, Horatii, Dioscoridis, Diomedis, Scholiastis Aristophanis, atque Athenæi. Oleum datum Panathenaicorum certaminum Victoribus: an solis Athletis ? Coronis donati, qui in scena pla-

placuerant : Plutarchi locus : coronæ ex olea, quandoque aureæ. Scenicæ victoriæ magno in pretio : earum in veterum scriptis memoria, & numerus: Aristotelis de his liber, qui non amplius extat : plures Græcorum epochæ ex hisce victoriis deductæ.

§.18. Sophocles ob Antigonem populo datam Prætor factus : qui Chytris vicerant Lycurgi Oratoris lege civitate donati : an qui *secundas*, & *tertias* tulerant præmio donarentur ? Aliorum certaminum mos : Neptunii ludi in Piræo a Lycurgo instituti, in his triplex præmium.

§.19. Antiochides Archon anno II. Olymp.86. perperam apud Diodorum Antilochides dicitur: regii codicis, & Coisliniani lectio nostro lapide firmata : Σάτυροι Fabulæ nomen : a quibus acta. Cratinus *Σατύροις secundus* an.IV. Olymp.88. cujusnam sint hi Satyri incertum : Σιδηροί nova, & ignota comœdia. Lysippus comicus, non tragicus : Fabricii error, qui Lysippum comicum Arcadem fecit: quæ errandi occasio: Ursini error. Lysippus, Lisiades, Charilaus, Charchidamus non Comici, aut Tragici, sed Χοροδιδάσκαλοι ; recte id a Wandalio animadversum. Κατχαχήνωις, latine *Derisoribus*, nova Comœdia : Derisor an Sannio

nio apud Latinos? Derisor cognomen, non officii nomen in Kircheriano, & Fabrettiano lapide, Eupolis veteris Comœdiæ Poeta, an illius nomen in nostra Didascalia? Ἀ'υταιμοναίσω ignota Comœdia. Διονυ.... Comœdiæ nomen: plures Fabulæ Dionysii nomen præseferentes; incertum quænam sit nostra. Antiphanis & Timoclis Διόνυσος an spectare huc possit? repugnat utriusque ætas: Demosthenis δοῦναι, ϗ ἀποδοῦναι ab utroque publica in scena derisum. Lysimachus Archon anno 1. Olymp.86. perperam apud Diodorum Nausimachus dicitur; Nunnesii error. Archon anni 11. Olymp.110. Lysimachides non Lysimachus. Morichides Archon an.1. Olymp.85. non recte Myrichides a Petito, aliisque appellatus. Κολεοφόροι ignota Comœdia: idem fortasse ac ὑδροφόροι: Panathenaicorum certaminum victores olei hydria donati: hydriam Athenis inquilinorum filiæ in pompis Panathenaicis ferebant: σκάφαι in iisdem alveoli, non ligones.

§.20. Inscriptio Græca a Camaldulensibus Monachis olim vulgata ad Comœdos, non ad Athletas pertinet: Ἐρεχθεῖ, Οἰδιπσεῖ &c. Comœdiarum nomina, non Ludorum. Διονύσου γοναὶ Polyzeli Fabula, Σεμέ-

λης

λης ᾠδὶς Timothei poema: Deorum natales a Comicis frequenter in ſcenam prolati. Ἀμπρακιώτις Comœdia; Π in hoc nomine pro B uſurpatum, Stephani Byzantini teſtiſtimonium: Ennii Fabula *Ambracia* inſcripta: *Erechtheus* Euripidis Fabula; an & Sophoclis? *Erechtheum* Ariſtophanis memorat Euſthatius: eadem argumenta a Tragicis, & Comicis tractata. Ariſtophanes nec Lyſiſtrato, nec Calliſtrato Archonte Fabulas egiſſe videtur: quando primum in ſcenam proprio nomine prodierit? Quænam ultima hujus Comici Fabula? Ennii *Erechtheus*: Ἰὼ Fabula a quibus tractata: Sannyrio comicus Ἰὼ docuiſſe fertur: idem argumentum Chæremon, & Plato in ſcenam protulere. Platones comici duo: utrius ſint dramata, quæ Platonis nomen proferunt, incertum: Ὀδισσεῦ Fabula comica: Λουτροποιὸς Anaxilæ: Sophron Euripidis æqualis: Ἀντήρωτι Fabula ignota: quodnam illius argumentum? Plutarchi interpres in vita Iſocratis emendatus: Calliſtratus, & Philonides Ariſtophanis Hiſtriones.

§.21. Utrumque fragmentum ad eamdem Didaſcaliam pertinet. Cur temporis ordo neutiquam ſervatus: quænam victoriæ in Didaſcalia memorentur: veteris & me-

mediæ Comœdiæ Poetæ illuſtriores: Victor is, qui primas tulerat dumtaxat dicebatur in Græcorum agonibus. Didaſcalia hæc in Theatro Athenienſi fortaſſe collocata: Olympionicarum nomina in Gymnaſio Olympico ab Elidenſibus conſervata: Tragicorum, & Comicorum Statuæ in Theatro Athenienſi.

FINIS.